

VENKOV

I.12 INFRASTRUKTURA OBCÍ.....	130
I.12.1 VODOVOD.....	130
I.12.2 KANALIZACE.....	131
I.12.3 ENERGETIKA.....	132
I.13 SOCIÁLNĚ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE OBYVATELSTVA.....	140
I.13.1 OBYVATELSTVO A SÍDLA.....	140
I.13.2 POČET OBYVATEL.....	143
I.13.3 HUSTOTA OBYVATEL.....	144
I.13.4 VĚKOVÁ A EKONOMICKÁ STRUKTURA OBYVATELSTVA.....	145
I.13.5 NEZAMĚŠTNANOST.....	147
I.13.6 PŘÍJMOVÁ SITUACE.....	150
I.14 SLUŽBY PRO OBYVATELSTVO.....	155
I.15 STAV MALÉHO A STŘEDNÍHO PODNIKÁNÍ	158
I.16 ŘEMESLA, SPOLKY.....	165
I.17 TRADICE, FOLKLÓR, KULTURA, SPORT.....	166
I.17.1 FOLKLÓR	166
I.17.2 TRADIČNÍ LIDOVÁ VÝROBA.....	167
I.17.3 KULTURA.....	171
I.17.4 SPORT.....	172
I.18 HISTORICKÉ, TECHNICKÉ A PŘÍRODNÍ PAMÁTKY A POZORUHODNOSTI.....	176
<i>I.18.1.1 Technické památky.....</i>	<i>176</i>
<i>I.18.1.2 Hrady, zámky a historické památky.....</i>	<i>177</i>
<i>Rozhledny a vyhlídkové stavby.....</i>	<i>177</i>
<i>I.18.1.3 Přírodní památky.....</i>	<i>179</i>
I.19 AGROTURISTIKA.....	180
I.20 PROGRAM OBNOVY VENKOVA (POV).....	181
I.21 POZEMKOVÉ ÚPRAVY.....	184

I.12 INFRASTRUKTURA OBCÍ

I.12.1 VODOVOD

Informace k tomuto přehledu byly získány z Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Moravskoslezského kraje (zkr. PRVK MSK), zpracovaný sdružením firem KONEKO, s.r.o. Ostrava a VODING Hranice, s.r.o. (září 2004).

Zásobování vodou

Města a obce Moravskoslezského kraje jsou zásobována pitnou vodou převážně z veřejných vodovodů, procento **nápojení v rámci kraje činí 93,6 %** trvale bydlících obyvatel. Zbývající část obyvatel je zásobována ze soukromých studní. Tyto místní zdroje mají význam pouze v těch částech, kde dosud nejsou vybudovány rozvody vody z veřejného vodovodu, zejména z důvodů přílišné odlehlosti nemovitosti od soustředěné zástavby měst a obcí.

Na území kraje se nenacházejí souvislé oblasti bez zásobení pitnou vodou z veřejných vodovodů. Nezásobeny jsou pouze ojedinělé obce nebo části obcí. Nejvyšší procento napojení na vodovod je v Ostravě, bývalém okresu Karviná, Opavě a Novém Jičíně. O málo menší zásobenost (84 %) mají oblasti, představované bývalými okresy Bruntál a Frýdek-Místek, což je dáno jejich z části hornatým reliéfem (Jeseníky a Beskydy).

Lze konstatovat, že současné procento napojení v rámci kraje je vysoké a kraj je takto řazen na přední místo v republice.

Pitná voda pro zásobení z veřejných vodovodů v Moravskoslezském kraji je získávána převážně z nejrozsáhlejší vodárenské soustavy v České republice – Ostravského oblastního vodovodu. Jako hlavní velkokapacitní zdroje povrchové vody slouží tomuto systému údolní nádrže Kružberk v Jeseníkách (Kružberský skupinový vodovod) a Šance a Morávka v Beskydech (Beskydský skupinový vodovod).

Území bývalého okresu Bruntál je zásobeno pitnou vodou z ÚV Karlov pod Pradědem a ÚV Leskovec (SV Bruntál), Osoblažsko je zásobeno podzemní vodou od Třemešné. Krnovu slouží ÚV Zlatá Opavice a prameniště Kostelec.

Kvalita produkované vody je velmi dobrá a trvale vyhovuje všem ukazatelům normy pro pitnou vodu ČSN 75 7111. Splňuje i nároky kladené na vodu pro přípravu kojenecké stravy, neboť obsah dusičnanů je dvakrát až třikrát nižší, než povoluje norma pro kojeneckou vodu.

Největšími úpravkami vody jsou Podhradí (maximální kapacita 2200 l.s⁻¹, Nová Ves u Frýdlantu n.O. (2200 l.s⁻¹) a Vyšní Lhoty (450 l.s⁻¹).

Vodovody zejména ve městech mají svoji dlouholetou tradici a postupně prošly dlouhým technickým vývojem. Řada vodovodů, zejména rozvodných sítí v historických částech měst a obcí, je ve funkci od doby uvedení do provozu a bude vyžadovat postupnou výměnu. Tato výměna bude prováděna postupně dle potřeby, finančních možností a plánování jednotlivých provozovatelů. Místní zdroje ve městech a obcích budou doplněny, modernizovány nebo nahrazeny napojením na některý ze skupinových vodovodů.

Hlavní problémy rozvoje vodovodů na území Moravskoslezského kraje

1. Jako problémová skutečnost se jeví, že některé obce a místní části nejsou dosud zásobovány pitnou vodou z veřejných vodovodů. Celkový počet nezásobených míst je cca 56.
2. Problémem je také stáří některých přírodních řadů a vodovodních sítí a dále skutečnost, že část domovních přípojek nebyla dosud rekonstruována v materiálu plast. Pro opravy a rekonstrukce bude nutné zajištění používání takových postupů a materiálů, aby při dopravě a distribuci pitné vody nedocházelo k ohrožení jakosti pitné vody.
3. Provozování vodovodů malými subjekty a obecními úřady.

Úroveň provozování vodovodů a kanalizací na území Moravskoslezského kraje je rozdílná. Většinou je spravují velké společnosti, ale i soukromníci, firmy a samotné obce.

Vodovody a kanalizace v kraji jsou v převážné míře spravovány velkými subjekty, napojenými na centrální dispečinky – zde je úroveň provozu zabezpečena po všech stránkách. Je proto žádoucí, aby vodovody ve správě obcí a malých firem přešly pod centrálního provozovatele. Bude tak zkvalitněno provozování vodovodů a zvýšena zabezpečení provozu. V případě stokových sítí a ČOV je situace obdobná.

Hlavní provozovateli vodovodů a kanalizací jsou :

- Ostravské vodárny a kanalizace, a.s.
- Severomoravské vodovody a kanalizace, a.s.
- VaK Hlučín a.s. - provozuje ČOV Hlučín
- Městské inženýrské sítě Studénka, a.s. - provozuje ČOV Studénka
- JAST - Jan Strádal - provozuje ČOV Bruntál
- Krnovské vodovody a kanalizace, s.r.o. - provozuje ČOV Krnov
- AQUA - stop, v.o.s. - provozuje ČOV Vrbno pod Pradědem
- BRVOS Bruntál, s.r.o. - provozuje ČOV Břidličná
- Městský služby Moravský Beroun, s.r.o. - provozuje ČOV Moravský Beroun
- Městský služby, s.r.o. - provozuje ČOV Rýmařov
- Voda - zájmové sdružení obcí Třemešná - Damašek 37

I.12.2 KANALIZACE

Z celkového počtu 1 277 372 obyvatel Moravskoslezského kraje je na **veřejnou kanalizaci napojeno 75 % obyvatel a na ČOV 65 % obyvatel.**

Ve 45 obcích jsou vybudovány stávající čistírny odpadních vod, na něž je napojeno celkem 828 981 obyvatel.

Převážná část měst a obcí Moravskoslezského kraje má v současné době vybudovanou veřejnou kanalizaci ukončenou na mechanicko - biologické ČOV. V drtivé většině případů se jedná o jednotné stokové soustavy, které odvádějí na ČOV jak splaškové odpadní vody od obyvatelstva, tak i částečně dešťové odpadní vody ze zpevněných ploch, střech atd. Na stokovou síť v těchto obcích je napojeno cca 80 až 90 % trvalých bydlících obyvatel.

Výjimku tvoří **36 obcí s PE větším než 2 000**, které je nutno řádně odkanalizovat tzn. vybudovat novou splaškovou kanalizaci, případně rekonstruovat stávající dešťovou a vybudovat novou ČOV.

V obcích s počtem PE menší než 2 000 nejsou většinou vybudovány veřejné stokové sítě ukončené ČOV. Čištění odpadních vod od obyvatelstva je zde zajištěno individuálně v septických či žumpách. Ty mají přepady zaústěny do trativodů, povrchových příkopů atd., kterými odpadní vody odtékají spolu s ostatními vodami do recipientu. Stávající kanalizace, pokud existují, jsou vybudovány jako dešťové, tvoří nesouvislé úseky a nevyhovují nárokům na vodotěsnost.

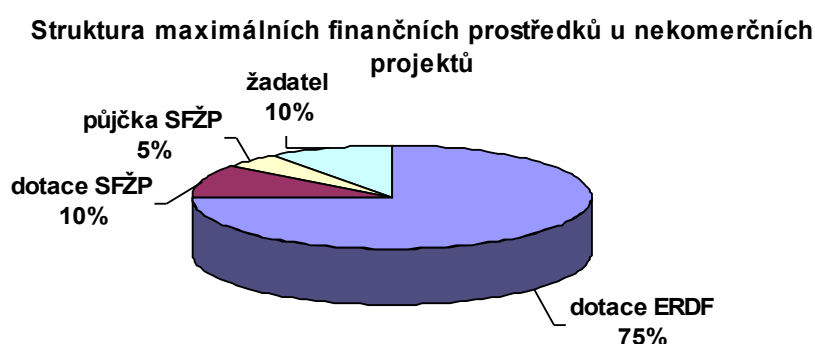
Vyčíslení celkové investiční náročnosti vodohospodářských projektů se pohybuje v částkách miliard korun. Výše této částky signalizuje výraznou zaostalost této technické infrastruktury, což je způsobeno nízkými investicemi do této oblasti v minulých letech. Na druhou stranu výše těchto částky představuje velikost příležitostí pro stavební a technologické firmy

Města či obce mají několik možností, kde získat dané finanční prostředky, ale vždy je podmínka finanční spoluúčasti. Rozhodně to nebude cesta jednoduchá. Samotné rozpočty měst a obcí nejsou schopny pokrýt tyto investice.

Příjemci pomoci musí dále zajistit financování minimálně ve výši 10 % ze základu pro výpočet podpory. Další až 75 % mohou získat ze strukturálních fondů. Zbýlých 15 % je rozděleno mezi dotaci a půjčku od Státního fondu životního prostředí ČR.

V následujícím grafu je uvedena struktura maximálních finančních prostředků, které mohou města či obce na výstavbu požadované technické infrastruktury získat.

Graf č. I.27: Struktura finančních prostředků

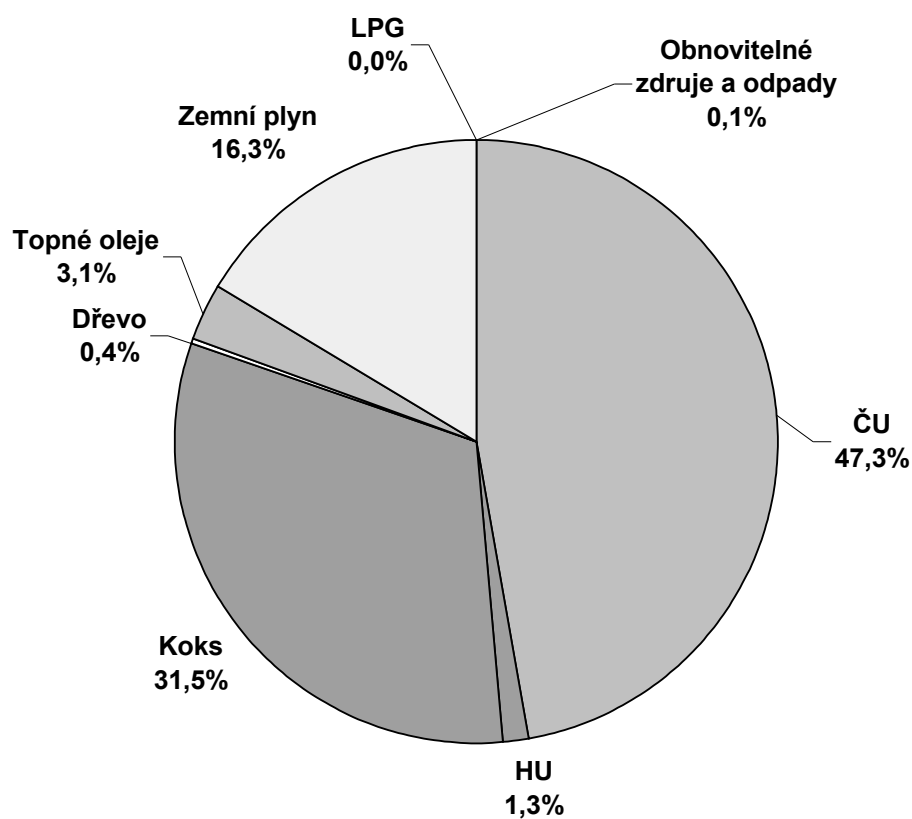
I.12.3 ENERGETIKA

Dominantním palivem užívaným na otop je na venkově v Moravskoslezském kraji stále černé uhlí, dřevo a zemní plyn. Z hlediska spotřeby paliv domácnostmi je ze zemního plynu kryto cca 70 % této potřeby.

Snahou nejen ekologů je snížit spotřebu neobnovitelných zdrojů fosilních paliv a nahradit je místními obnovitelnými zdroji. Dále pak provádět úpravy objektů mající za cíl úsporu energie.

Struktura užitých primárních zdrojů energie

Zdroj energie	Množství v palivu
	GJ / rok
ČU	114 449 401
HU	3 174 323
Koks	76 326 779
Dřevo	932 600
Topné oleje	7 530 700
Zemní plyn	39 336 848
LPG	54 239
Obnovitelné zdroje a odpady :	132 413
Celkem :	241 937 304

zdroj: Územní energetická koncepce Moravskoslezského kraje, 2003

Současné využívání obnovitelných zdrojů v Moravskoslezském kraji**Větrná energie**

Území Moravskoslezského kraje však nemá pro využívání větrné energetiky vhodné podmínky (průměrná rychlost větru dosahuje rychlosti okolo 4 m/s, v několika málo lokalitách nad 5 m/s – část okresů Frýdek – Místek, Opava a Bruntál). Bohužel nejvýhodnější oblast Hrubého Jeseníku pro využívání energie větru se nachází na území Olomouckého kraje.

V současné době jsou na území Moravskoslezského kraje v provozu tyto větrné elektrárny:

Lhota u Ostravy - Dvě větrné elektrárny jsou umístěny v obci Lhota u Ostravy u komplexu budov majitele. Elektrárny jsou připojené do vlastního okruhu s prodejem přebytků do rozvodné sítě. Typ větrné elektrárny: 2 x asynchronní návětrná s kormidlem, výkon: 14 kW

Prchalov u Příbora - Elektrárna je umístěna v areálu autoservisu v Prchalově u Příbora. Slouží k dodávce el. energie pro autoservis, přebytky jsou prodávány do rozvodné sítě. Typ větrné elektrárny: Asynchronní větrná elektrárna WT 7, návětrná s kormidlem, třílistá, výkon: 7 kW

Vodní energie

Moravskoslezský kraj je povětšinou zvlněnou, místy hornatou krajinou s množstvím středně velkých a menších vodních toků v povodí Odry, na kterých lze pouze obtížně získat provozně výhodný spád bez vynaložení velkého objemu finančních prostředků za stavební úpravy. Proto žádná z instalovaných elektráren na území Moravskoslezského kraje nedosahuje instalovaného výkonu 5 MW.

Převážná část MVE využívá hydroenergetický potenciál vodních toků prostřednictvím vodních děl, zejména přehrad. Většina MVE je spravována státním podnikem Povodí Odry, menší část vodních elektráren obhospodařují jednotlivé fyzické a právnické osoby. Dalšími významnými správci vodních toků na území Moravskoslezského kraje jsou Zemědělská vodohospodářská správa a Lesy České republiky. Povodí Odry, s.p. v současnosti připravuje novou koncepci energetického využití vodních děl v její správě.

Tabulka č. I.98: Na území Moravskoslezského kraje jsou umístěny tyto významné vodní elektrárny

Umístění	Kat. území	Typ turbíny	Výkon
-	-	-	MW
VD Šance	Staré Hamry I	Francis	0,81
		Banki	0,23
Jez Podhradí	Vítkov	Kaplan	0,1
		Banki	0,03
Jez Studénka	Studénka	Kaplan	0,025
		Kaplan	0,025
VD Kružberk	Svatoňovice	Banki	0,1
		Banki	0,09
VD Morávka	Morávka	Francis	0,05
		Banki	0,09
VD Žermanice	Žermanice	Francis	0,06
		Banki	0,08
VD Slezská Harta	Slezská Harta	Francis	2,65
		Francis	0,4
VD Těrlícko	Albrechtice u Českého Těšína	čerpáková 250-T-QVDR	0,35
Ostatní elektrárny	Moravskoslezský kraj	Francis, Banki, Kaplan	2,8
Celkem			7,89

zdroj: Územní energetická koncepce Moravskoslezského kraje, 2003

Sluneční energie

Na území Moravskoslezského kraje se nachází nezanedbatelné množství zdrojů využívajících sluneční energii za pomoci kolektorů. Naprostá většina solárních kolektorů je instalována v rodinných domcích a slouží k ohřevu TUV, média v topných soustavách a někde i k ohřívání vody v bazénech. Některé subjekty uvažují o instalaci fotovoltaických článků a zařízení solárních kolektorů v kombinaci s tepelným čerpadlem. Mezi nejvýznamnější projekty patří:

Havířov – Magistrát města

Solární systém se 14 kolektory Heliostar 202 slouží k ohřevu teplé vody pro provoz kuchyně v objektu Magistrátu města Havířova.

Karviná Mizerov – rodinný dům p. Oršulíka

Malý solární systém slouží pro ohřev teplé vody na ploché střeše rodinného domu v Družstevní ulici v Karviné Mizerově.

Ostrava Zábřeh – p. Petr Czaderna

Solární systém na rekonstruovaném rodinném domě se 2 bytovými jednotkami, zajišťuje ohřev teplé vody a přitápění pro oba byty. Přebytky v letních měsících vyhřívají venkovní bazén.

Ostrava Vřesina – rodinný dům p. Navrátil

Rodinný domek se nachází na západním okraji Ostravy v obci Vřesina na ulici Záhumenní. Solární systém je určen k přípravě teplé vody, přitápění a ohřevu vnitřního bazénu.

Frýdek – Místek – Integrovaná SŠ

Zdroj se nachází na budově školy ve Frýdku – Místku. Slouží pro ohřev vody i jako demonstrační pomůcka při výuce o využití obnovitelných zdrojů energie.

Fulnek – RD p. Krčmářová

Rodinný dům se nachází v zástavbě řadových rodinných domků ve Fulneku. Solární systém je určen k ohřevu 250 litrů TUV. Použity jsou kolektory Heliostar.

Bioplyn

Bioplynové stanice jsou v tomto kraji provozovány zejména při čistírnách odpadních vod. Využívají energii uvolňovanou spalováním bioplynu vzniklého při stabilizaci čistírenského kalu. Bioplyn je buď přímo spalován v plynových kotlích nebo v kogeneračních motorech, které produkují elektrickou energii a teplo.

Nejvýznamnější bioplynová stanice se nachází v podniku GT 92 s.r.o. – 3 kogenerační jednotky Tedom Cento 140 – el. výkon 420 kW a tepelný výkon 600 kW.

Geotermální energie

Na území Moravskoslezského kraje se geotermální energie využívá zejména pomocí tepelných čerpadel. Jsou to zdroje využívající možnosti odčerpání tepelné energie obvykle z vody, ze země nebo ze vzduchu prostřednictvím nemrznoucího média s dobrou tepelnou vodivostí.

Energie biomasy

Biomasa je nositelem obnovitelných zdrojů chemické energie vznikající fotosyntézou. Předností biomasy je skutečnost, že k jejímu růstu spotřebované množství oxidu uhličitého je zhruba stejné jako množství CO₂ vyprodukované při spalování.

Těžště využívání biomasy spočívá v jejím spalování a zplynování, nelze však pominout její podíl na výrobě alkoholu a zejména v zemědělském sektoru na výrobě bionafty a bioplynu.

Mezi nejvýznačnější možnosti využívání energie biomasy v Moravskoslezském kraji patří využívání energetických plodin a spalování dřevní hmoty a obilovin.

Využití dřeva k energetickým účelům

Lesní dřevní odpad vzniká přímo v místě těžby (větve, špičky stromů, prořezávky) a většinou zůstává v lese a nevyužívá se. Tento lesní dřevní odpad je vhodný ke štěpkování, ke kterému by mělo docházet v místě těžby dřeva, aby byly z lesa dopravovány spalitelné štěrky a tím se snížily ztráty dopravou lesního dřevního odpadu, které jsou dnes hlavní příčinou toho, že lesní dřevní odpad zůstává v lese bez využití.

Průmyslový dřevní odpad vzniká na pilách a v závodech na zpracování dřevní hmoty. Jde převážně o piliny, odřezky, štěrky a prach.

Tabulka č. I.99: Přehled energetického potenciálu dřevní hmoty

Okres	Plocha Lesů	Těžba dřeva včetně těž. nahodilé	dřevní odpad a palivové dřevo	Energ. potenciál	Reálný en. potenciál
	ha	m ³ b.k.	t/rok	GJ/rok	GJ/rok
Bruntál	73 937	531 533	116 937	1 517 525	758 763
Frýdek - Místek	62 789	451 390	99 306	1 288 718	644 359
Karviná	4 821	34 658	7 625	98 949	49 474
Nový Jičín	20 751	149 179	32 819	425 905	212 953
Opava	31 893	229 279	50 441	654 590	327 295
Ostrava - město	2 333	16 772	3 690	47 884	23 942
Celkem	196 524	1 412 810	310 818	4 033 572	2 016 786

zdroj: Územní energetická koncepce Moravskoslezského kraje, 2003

Využití obilovin pro energetické účely

Sláma zemědělských kulturních plodin, zejména obilovin a řepky, tvoří významný a nadějný zdroj biomasy pro energetické účely. Používá se sláma obilovin, kukuřice, řepky, pícnin pěstovaných na semeno, nekvalitní suché seno. Lisuje se do malých balíků, velkých válcových nebo hranatých balíků, briket nebo pelet. Spotřeba energie na tvarování slámy nepřesahuje 5 % energetického potenciálu slámy.

Topeniště na spalování slámy musí být přizpůsobeno vysoké rychlosti zplynování materiálu, musí zachytit vyšší podíl popela a zamezit usazeninám na roštových a teplosměnných plochách. Až 10 % popela ze slámy ulétává do komína a je třeba zachytit ho v odlučovačích.

Tabulka č. I.100: Množství využitelného energetického potenciálu zemědělské slámy

Okres	Obilovina			Řepka	Kukuřice	Energ. potenciál	Reálný en. potenciál
	Pšenice	Ječmen	Ostatní				
	t/rok	t/rok	t/rok	t/rok	t/rok	GJ/rok	GJ/rok
Bruntál	9 644	3 413	9 563	11 985	1 698	501 409	125 352
Frýdek - Místek	6 234	1 846	4 546	4 908	0	243 017	60 754
Karviná	1 164	310	525	1 401	0	46 892	11 723
Nový Jičín	17 002	4 239	14 681	21 501	7 891	899 691	224 923
Opava	34 528	5 491	17 980	27 435	11 064	1 331 705	332 926
Ostrava - město	2 011	362	2 041	2 421	1 268	111 602	27 900
Celkem	70 583	15 660	49 335	69 651	21 922	3 134 315	783 579

zdroj: Územní energetická koncepce Moravskoslezského kraje, 2003

Využití rychlerostoucích energetických plodin

Zatím jen omezeně využívaným zdrojem biopaliv jsou cíleně pěstované energetické rostliny.

V současnosti je rozsah těchto výsadeb v kraji zanedbatelný, v budoucnu lze předpokládat jejich větší rozšíření (zejména v důsledku dotačních podpor).

Energetické dřeviny

Z dřevin je nejznámější topol černý a balzámový, případně další topoly a jejich hybridy. Rovněž vrby přinášejí dobré výsledky. Z ostatních druhů, které jsou dosti přizpůsobivé, ale také méně výnosné, je možné jmenovat akát, olši, osiku i břízu. V současné době není však tento způsob získávání palivového dřeva u nás obvyklý.

Pěstováním energetických dřevin můžeme zvýšit pestrost porostů v krajině, odolnost zemědělských ploch vůči erozi (jak vodní, tak větrné) a při jejich vhodném vysazení v nivách v blízkosti břehů také snížit eutrofizaci vodních toků. Mezi rychlerostoucí dřeviny řadíme zejména topol a vrbu.

Topol – nároky na stanoviště: nadmořská výška 200 – 600 m n.m., nevhodné jsou trvale zamokřené a těžké půdy, velmi dobře snáší příležitostné záplavy. V teplejších oblastech lze dosáhnout vyšších výnosů dřeva. Vyhovující je neutrální nebo slabě kyselá půda.

Vrba – nároky na stanoviště: nejlépe nížiny, stanoviště nezamokřené, hlinité až hlinitopísčité, nevhodné jsou trvale zamokřené půdy, velmi dobře snáší příležitostné záplavy.

Výběr vhodných druhů rychlerostoucích dřevin s ekonomicky dostatečným výnosem: Existuje velké množství druhů a různých klonů. Nejlepší je získat informaci o nevhodnějším sadebním materiálu u projektantů ÚSES, popř. přímo ve „Výzkumném ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví v Průhoncích“.

Pěstování: V podmínkách ČR je pravděpodobně nevhodnější pěstování rychlerostoucích dřevin minirotací (tj. s délkou trvání obmýtí 5 let, které se opakuje 3-4x). Nevýhodou je zatím nutnost obhospodařovat plochy nestandardní zemědělskou technikou. Lze však očekávat, že v budoucnu bude technologické zařízení pro pěstování a sklizeň rychlerostoucích dřevin dostupné také na trhu v České republice (v zahraničí již dostupné je).

Výnosy: kolem 12 t/ha ročně

Výhřevnost: 12,1 MJ/kg (dřevo předsušené s 30% obsahem vody)

Energetické rostliny

Jako nejvýhodnější energetická rostlina se v našich podmínkách jeví vytrvalý šťovík "Uteuša", který je možno pěstovat na plantážích o minimálně 15 leté životnosti s výnosy 20 t sušiny/ha a více. Bude však nutno hlouběji propracovat technologii pěstování, ošetřování a zvláště pak vyvinout chybějící mechanizaci, zejména sklizňové stroje a stroje na úpravu biomasy do spalovny.

Šťovík krmný – tento šťovík byl původně vyšlechtěn pro krmivářské účely. Dobře se osvědčuje také v České republice jako energetická rostlina. Na zeleno lze šťovík sklízet 3-5x do roka, pro energetické účely se šťovík sklízí suchý v červenci. Na podzim lze ještě sklízet nové výhony jako krmivo nebo na siláž. Na svém stanovišti lze šťovík pěstovat 15-20 let bez snížení výnosu. Není náročný na stanovištní podmínky, nevyhovují mu však půdy zamokřené s vysokou hladinou spodní vody. Má vysoké konkurenční schopnosti oproti plevelům. Výhodou šťovíku jako paliva je vlastnost, že se při hoření chová jako dřevo. Nepůsobí tedy problémy při spalování jako sláma, neboť pro jeho spalování není nutný zvláštní kotel a je lze tedy směsně použít šťovík a dřevo. Podle názoru oddělení druhové ochrany MŽP je ale nutné posoudit případné invazní schopnosti šťovíku krmného, které se mohou projevit teprve při jeho dlouhodobém využití.

Výnosy: 10 - 15 t/ha sušiny

Výhřevnost: 15,3 MJ/kg při 12,5% obsahu H₂O

Plantáže energetických rostlin je možno zakládat nejen na zemědělské půdě nepotřebné pro pěstování potravinářských plodin, ale i na antropogenních půdách, což jsou zejména rekultivované důlní výsypky a složiště odpadů.

Tabulka č. I.101: Výnosy suché hmoty jednoletých plodin v t/ha na zemědělské a antropogenní půdě

Průměrné výnosy [t/ha]				
Plodina	Zemědělská půda	Antropogenní půda		
		Složení popele	Důlní výsypka	
			Převrstvení zeminou	Zapravený popel
proso	7,1	7,65	11,32	8,43
konopí	8,06	16,6	8,06	7,51
Hyso	10,33	10,66	10,57	14,02
čirok zrnový	8,89	8,22	10,39	11,50
čirok cukrový	10,51	12,49	20,55	17,35
súdánská tráva	8,7	-	10,62	14,02

Tabulka č. I.102: Výnosy suché hmoty t/ha vytrvalých či víceletých rostlin

Průměrné výnosy [t/ha]			
Rostliny víceleté – vytrvalé			
Netradiční, krmné		Planě rostoucí, okrasné	
Plodina	Výnos	Plodina	Výnos
šťovík krmný	43,00	křídlatka	37,50
mužák	11,20	topolovka	13,40
boryt	10,75	bělotrn	16,50
sléz kadeřavý	10,05	komonice bílá	20,10
sléz meljuka	7,57	vratič	17,40
jestřabina	5,27	pajasan žláznatý	9,21
		2 leté dřevo	16,97

zdroj: Územní energetická koncepce Moravskoslezského kraje, 2003

Pozn.: Všechny uváděné výnosy jsou z pokusných plantáží, v běžných podmínkách zemědělské výroby jsou tyto výnosy o něco nižší.

Nejvyšší výnos byl získán ve skupině krmných plodin a to šťovíkem krmným. Jedná se o křížence špenátu se šťovíkem tjanšanským, což je zárukou jeho vysoké produktivity, ale též vysoké kvality z krminářského hlediska. Z planě rostoucích druhů rostlin se dosud jeví jako nejlepší křídlatka zajímavá tím, že má poměrně vysoký výnos a energetický obsah (v ČR však pěstování této rostliny není povoleno).

Tabulka č. I.103: Výhřevnost a měrné výnosy jednotlivých fytopaliv

Položka	Měrná Jednotka	Sláma		Jednoleté energ. rostliny		Víceleté rostliny
		Obilní	ŘEPKOVÁ	Orná půda	Antropog. půda	
vlhkost	%	15	17	18	18	17
výhřevnost	GJ/t	14	13,5	14,5	14,5	15
výnos minim.	t/ha	3	4	15	14	15
výnos prům.	t/ha	4	5	20	17	20
výnos optim.	t/ha	5	6	25	20	25

Tabulka č. I.104: Množství využitelného energetického potenciálu energetických rostlin

Okres	Orná půda	Plocha využitelná pro en. rostliny	Energetický potenciál	Využití - reálný potenciál (odhad)	
				%	GJ/rok
	ha	ha	GJ/rok	%	GJ/rok
Bruntál	34 702	779	233 700	0,30	70 110
Frýdek – Místek	24 831	1 986	595 800	0,30	178 740
Karviná	12 390	6 761	2 028 300	0,30	608 490
Nový Jičín	45 054	671	201 300	0,30	60 390
Opava	57 902	832	249 600	0,30	74 880
Ostrava – město	5 438	181	54 300	0,30	16 290
Celkem	180 317	11 210	3 363 000	-	1 008 900

zdroj: Územní energetická koncepce Moravskoslezského kraje, 2003

Seno z luk

Seno z luk je jednou z možností, jak lze získat biomasu pro energetické využití jako vedlejší produkt. Podle hnojení a počtů sečí, tedy intenzity pěstování luk, docílíme různých výnosů sena (2 – 8 t/ha). Výhřevnost: 12 MJ/kg

Tabulka č. I.105: Využití fytohmasy z luk a pastvin pro energetické účely

Okres	louky a pastviny	fytohmasy (seno)	Energetický potenciál	Využití - reálný potenciál (odhad)	
				%	GJ/rok
	ha	t/rok	GJ/rok	%	GJ/rok
Bruntál	41 718	50 062	650 801	0,05	32 540
Frýdek - Místek	20 572	24 686	320 923	0,05	16 046
Karviná	2 331	2 797	36 364	0,05	1 818
Nový Jičín	11 272	13 526	175 843	0,05	8 792
Opava	9 588	11 506	149 573	0,05	7 479
Ostrava - město	1 386	1 663	21 622	0,05	1 081
Celkem	86 867	104 240	1 355 125	-	67 756

zdroj: Územní energetická koncepce Moravskoslezského kraje, 2003

I.13 SOCIÁLNĚ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE OBYVATELSTVA

I.13.1 OBYVATELSTVO A SÍDLA

S počtem **1 252 092** obyvatel náleží Moravskoslezský kraj k **nejlidnatějším regionům v ČR**. Hustota obyvatel v kraji činí **230,7** obyvatel/km² (v rámci celé ČR je to 129,6 obyvatele/km²) Vzhledem k rozdílům mezi hornatými částmi a ostravskou průmyslovou aglomerací jsou v regionu značné rozdíly v hustotě zalidnění. V kraji je celkem **299** obcí, z toho **39 měst**. Většina obyvatelstva – 62 % žije ve městech nad 20 tisíc obyvatel (v samotné Ostravě zhruba ¼ obyvatel kraje)

Průměrná rozloha katastrů obce 18,3 km² je druhá největší v republice a je o necelých 50 % větší než katastr průměrné obce v ČR (12,6 km²).

Moravskoslezský kraj se sídlem v Ostravě je vymezený územím:

6 okresů – Bruntál, Opava, Ostrava, Karviná, Frýdek-Místek, Nový Jičín

22 obcí s rozšířenou působností: Krnov, Bruntál, Rýmařov, Opava, Vítkov, Kravaře, Hlučín, Bílovec, Odry, Ostrava, Nový Jičín, Kopřivnice, Frýdek-Místek, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdlant nad Ostravicí, Jablunkov, Třinec, Český Těšín, Havířov, Karviná, Orlová a Bohumín

V současné době působí v kraji **4 euroregiony:** Beskydy, Praděd, Silesia, Těšínské Slezsko.

Mapka obcí s rozšířenou působností v Moravskoslezském kraji

Rozloha Moravskoslezského kraje:	5 427 km ²
Počet obcí :	299
Počet katastrů:	614
Počet obyvatel :	1.253 257 k 31.12.2004
Hustota osídlení :	230,9 obyv. na km ² (Ostravsko 1466, Bruntálsko 63)

Od 19. století patřil tento region k nejdůležitějším průmyslovým regionům ve střední Evropě. Omezením těžby uhlí a restrukturalizací těžkého průmyslu přinesl regionu sociální problémy spojené s výší nezaměstnaností.

Jde o nejdlehlší kraj, nejvíce vzdálený od našeho hlavního města a není napojen na dálniční síť. Hlavní silniční systém tvoří: mezinárodní silnice I/11 (E75): Opava – Ostrava - Český Těšín - Mosty u Jablunkova a I/48 (E 462): Nový Jičín - Frýdek-Místek – Český Těšín
 Hlavní železniční dopravní systém tvoří: tratě 270, 320 – elektrifikované tratě evropského významu. Letecká dostupnost zajištěna mezinárodním letištěm v Mošnově (druhé největší letiště v ČR)

Tabulka č. I.106: Vybrané údaje o správních obvodech obcí s rozšířenou působností MSK v územním členění od 1.1.2005

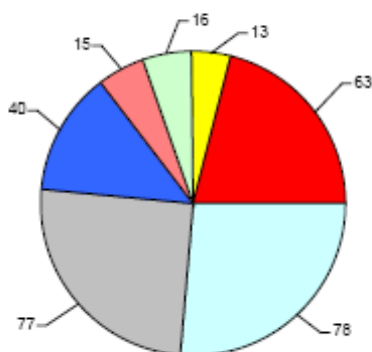
	Počet					Rozloha v ha	Podíl v %		
	obcí	částí obcí	katastrů	obyvatel	jednotek v RES		zemědělské půdy	lesních pozemků	zastavěných ploch
Kraj celkem	299	624	614	1 253 257	226 718	542 707	51,2	35,5	2,3
v tom ORP:									
Bílovec	12	22	22	25 831	4 380	16 237	73,9	12,2	2,1
Bohumín	2	8	8	29 879	4 205	4 805	55,3	4,9	8,2
Bruntál	31	56	52	39 216	7 995	62 953	44,2	46,6	0,9
Český Těšín	2	8	10	27 101	4 896	4 442	62,8	16,3	4,3
Frenštát p. Radhoštěm	6	6	6	18 770	3 515	9 866	45,7	43,4	2,0
Frýdek-Místek	37	52	54	108 506	20 445	48 032	47,6	38,6	2,3
Frýdlant n. Ostravicí	11	13	15	22 405	4 291	31 735	23,8	68,7	1,1
Haviřov	5	15	13	99 131	15 312	8 820	52,2	17,1	4,9
Hlučín	15	18	18	39 601	6 539	16 533	60,7	25,1	2,7
Jablunkov	12	12	12	22 511	3 341	17 616	32,8	59,1	1,4
Karviná	4	16	13	74 148	9 863	10 559	42,0	14,2	4,8
Kopřivnice	10	16	19	41 533	7 147	12 127	66,3	14,3	3,1
Kravaře	9	14	9	21 039	3 479	10 058	79,1	10,4	3,0
Krnov	25	63	67	42 739	7 496	57 428	50,1	41,6	1,2
Nový Jičín	15	35	37	48 133	9 371	27 536	69,5	19,0	2,1
Odry	10	32	29	17 603	3 114	22 400	61,8	30,6	1,2
Opava	41	90	85	102 157	20 561	56 709	63,9	26,1	2,3
Orlová	4	8	8	47 279	5 932	6 996	54,1	14,9	5,5
Ostrava	13	55	53	338 706	70 310	33 152	48,0	15,8	7,3
Rýmařov	11	33	33	17 002	3 169	33 226	43,6	50,3	0,8
Třinec	12	24	24	55 894	9 006	23 469	42,0	45,6	2,9
Vítkov	12	28	27	14 073	2 351	28 016	53,9	38,7	1,1

Zdroj: ČSÚ-Statistický bulletin Moravskoslezský kraj za 1. čtvrtletí 2005

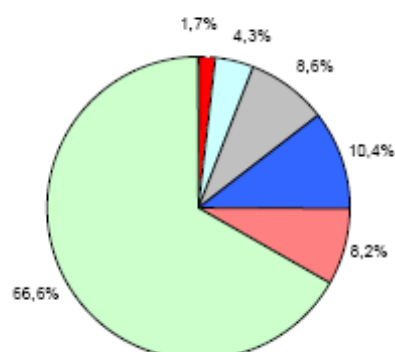
Počet obyvatel je k 31.12.2004

Graf č. I.28: Sídelní struktura v Moravskoslezském kraji roce 2000

Počet obcí kraje podle velikostních skupin

Podíl obyvatel kraje podle velikostních skupin obcí

Dne 1. 1. 2005 vstoupil v platnost zákon č. 387/2004 Sb. o změnách hranic krajů. Současně začaly platit vyhlášky Ministerstva vnitra č. 388/2004 Sb. o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem (nadále POU) a stanovení obcí s rozšířenou působností (nadále ORP) a č. 623/2004 Sb. o stanovení území okresů ČR a územních obvodů hlavního města Prahy.

V Moravskoslezském kraji se to projevilo především **přechodem 3 obcí do kraje Olomouckého**. Jedná se o obce Huzová, Norberčany a Moravský Beroun.

Tím se náš kraj zmenšil o 10 802 ha a ubylo zde 4 297 obyvatel. Taktéž v Registru ekonomických subjektů (RES) došlo ke změně, ubylo 709 jednotek. Všechny tyto změny se týkají okresu Bruntál.

Rozloha MSK je nyní 5 427 km² .

Plošně největší ORP – Bruntál, Krnov, Opava, Frýdek-Místek

Plošně nejmenší ORP – Český Těšín, Bohumín, Orlová, Havířov

I.13.2 POČET OBYVATEL

Moravskoslezský kraj je počtem přes 1 253 tis. obyvatel **nejlidnatější v ČR**, se svými 299 obcemi však patří k regionům **s nejmenším počtem sídel**. Tomu odpovídá i hustota osídlení 230 obyvatel na km², přičemž týž údaj pro celou ČR je 129,5 obyvatel na km².

V obcích do 499 obyvatel bydlí jen necelé 2 % obyvatel, v obcích od 500 do 4 999 obyvatel okolo 23 % obyvatel, v obcích od 5 000 do 19 999 obyvatel žije necelých 13 % občanů kraje. **Většina obyvatel kraje (cca 62 %)**, což je v rámci ČR výjimečné, **žije ve městech nad 20 tisíc obyvatel**. V krajské metropoli Ostravě žije 313 tis. obyvatel, tj. zhruba čtvrtina obyvatel kraje. Dalšími velkými městy s počtem obyvatel nad 50 tisíc jsou Havířov, Karviná, Opava a Frýdek-Místek.

V 1. čtvrtletí roku 2005 se znovu prohloubil úbytek obyvatelstva a to bez ohledu na územní změny. Počet obyvatel kraje poklesl (bez ohledu na územní změny) o více než 3 tisíce obyvatel. Přirozený přírůstek byl nejnižší v okrese Karviná (pravidelně se střídá s okresem Frýdek-Místek), stěhováním ubylo nejvíce osob v okrese Bruntál.

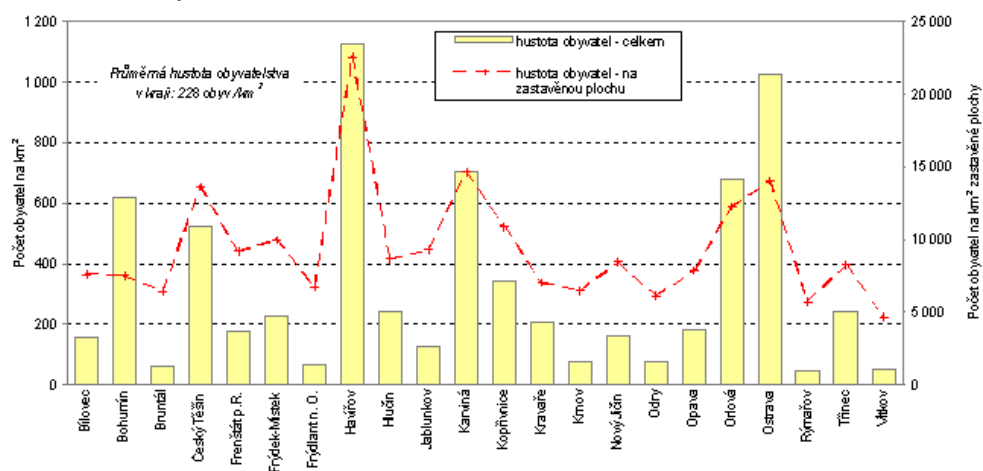
Tabulka č. I.107: Počet obyvatel v Moravskoslezském kraji a jeho okresech v 1. čtvrtletí 2005

	Stav na počátku období			Střední stav obyvatelstva			Stav na konci období		
	1. ledna 2005			31. března 2005			31. března 2005		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Kraj celkem	1 253 257	612 173	641 084	1 252 617	611 870	640 747	1 252 092	611 681	640 411
v tom okresy:									
Bruntál	99 381	48 896	50 485	99 285	48 846	50 439	99 207	48 817	50 390
Frýdek-Místek	226 998	111 132	115 866	226 937	111 067	115 870	226 848	111 000	115 848
Karviná	275 834	135 975	139 859	275 696	135 940	139 756	275 591	135 928	139 663
Nový Jičín	159 212	78 011	81 201	159 207	78 005	81 202	159 162	77 995	81 167
Opava	180 430	88 100	92 330	180 359	88 066	92 293	180 311	88 046	92 265
Ostrava - město	311 402	150 059	161 343	311 133	149 946	161 187	310 973	149 895	161 078

Zdroj: ČSÚ-Statistický bulletin Moravskoslezský kraj za 1. čtvrtletí 2005

I.13.3 HUSTOTA OBYVATEL

Graf 2. Hustota obyvatelstva k 31. 12. 2003

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka Moravskoslezského kraje 2004

Hustota obyvatelstva podle jednotlivých obcí je uvedena v příloze.

I.13.4VĚKOVÁ A EKONOMICKÁ STRUKTURA OBYVATELSTVA**Tabulka č. I.108:Věkové složení obyvatelstva MSK**

	2001	2002	2003
Stav obyvatel celkem	1 265 912	1 262 660	1 260 277
v tom ve věku:			
0	11 301	11 386	11 494
1 - 4	45 303	44 863	44 845
5 - 9	69 442	65 284	61 029
10 - 14	86 184	84 719	82 554
15 - 19	87 581	86 871	87 147
20 - 24	99 533	95 555	91 853
25 - 29	107 334	108 743	108 041
30 - 34	88 730	90 613	94 975
35 - 39	92 217	92 249	90 274
40 - 44	85 148	83 479	84 535
45 - 49	95 025	93 776	91 849
50 - 54	96 965	96 221	95 301
55 - 59	79 864	83 464	85 733
60 - 64	63 884	67 039	70 735
65 - 69	48 967	48 378	49 035
70 - 74	45 438	45 636	44 926
75 - 79	35 471	34 902	34 580
80 - 84	16 807	19 526	22 068
85 a více	10 718	9 956	9 303
Průměrný věk	38,1	38,5	38,8
Index stáří	74,2	76,8	80,0
Muži celkem	618 132	616 510	615 496
v tom ve věku:			
0 - 14	108 534	105 403	102 140
15 - 64	449 905	450 666	452 097
65 a více	59 693	60 441	61 259
Průměrný věk	36,6	36,9	37,2
Index stáří	55,0	57,3	60,0
Ženy celkem	647 780	646 150	644 781
v tom ve věku:			
0 - 14	103 696	100 849	97 782
15 - 64	446 376	447 344	448 346
65 a více	97 708	97 957	98 653
Průměrný věk	39,6	40,0	40,3
Index stáří	94,2	97,1	100,9

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka Moravskoslezského kraje 2004

Tabulka č. I.109: Ekonomická aktivita obyvatel MSK (v tis osob.)

	2001	2002	2003
Obyvatelstvo celkem	1 267,8	1 264,3	1 261,9
v tom:			
ekonomicky aktivní populace 15 a více let (pracovní síla)	616,2	618,9	615,0
v tom:			
zaměstnaní v NH (ILO) ¹⁾	528,1	536,5	524,3
nezaměstnaní	88,1	82,4	90,7
ekonomicky neaktivní	651,6	645,4	646,9
v tom:			
důchodci	275,9	271,4	280,7
studenti	97,9	101,2	102,9
děti do 14 let	215,5	209,2	203,2
ostatní	62,3	63,6	60,2
z toho ženy	648,7	647,0	645,5
v tom:			
ekonomicky aktivní populace 15 a více let (pracovní síla)	273,8	275,5	275,5
v tom:			
zaměstnaní v NH (ILO) ¹⁾	226,2	230,7	223,8
nezaměstnaní	47,6	44,8	51,7
ekonomicky neaktivní	374,9	371,5	370,1
v tom:			
důchodci	165,6	164,1	170,2
studenti	49,2	51,4	51,0
děti do 14 let	105,3	102,3	99,3
ostatní	54,8	53,7	49,6

¹⁾ s jediným nebo hlavním zaměstnáním, vč. ozbrojených sil

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka Moravskoslezského kraje 2004

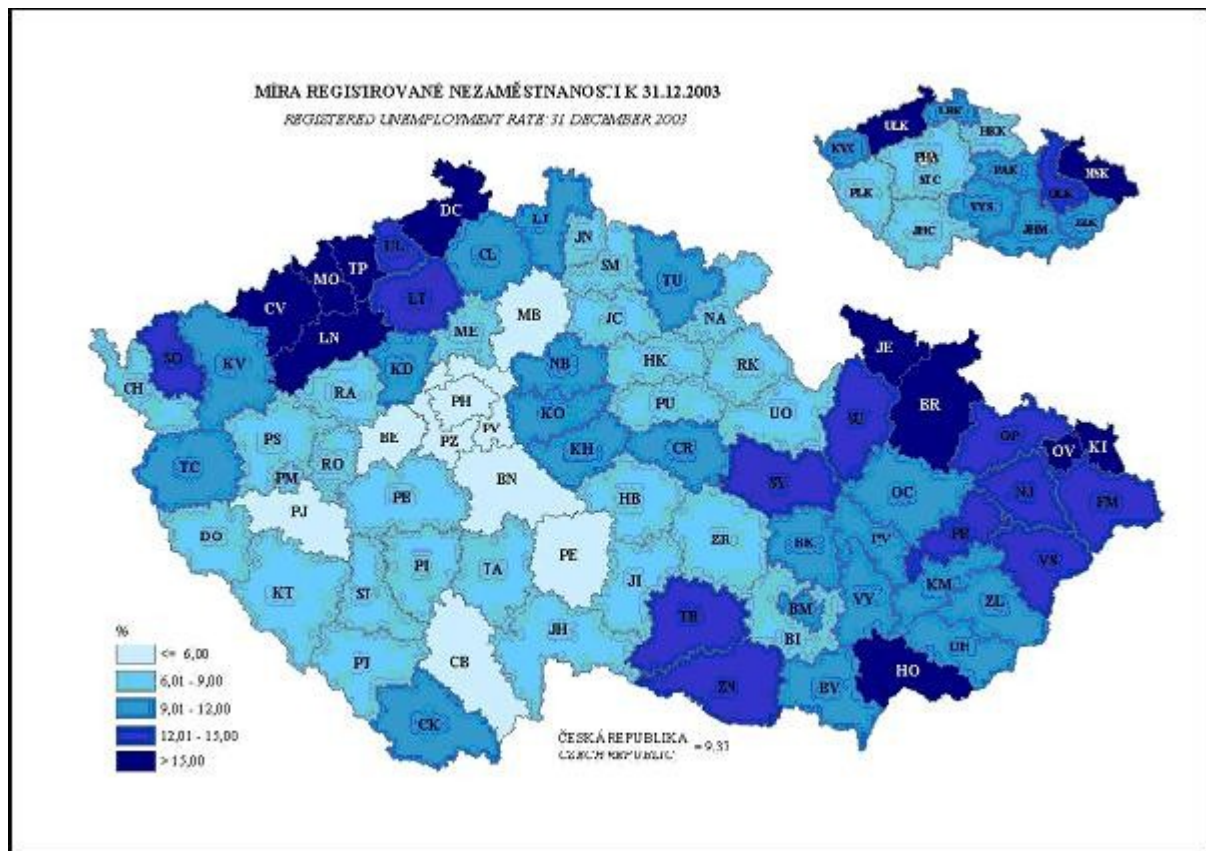
Větší část Moravskoslezského kraje se již za dob Rakouska-Uherska stala jednou z nejdůležitějších průmyslových oblastí. Jádrem je ostravsko-karvinská průmyslová a těžební pánev, jejíž industrializace byla úzce spojena s využíváním místního nerostného bohatství, zejména kvalitního koksovateľného černého uhlí a s navazujícím rozvojem těžkého průmyslu a hutnictví.

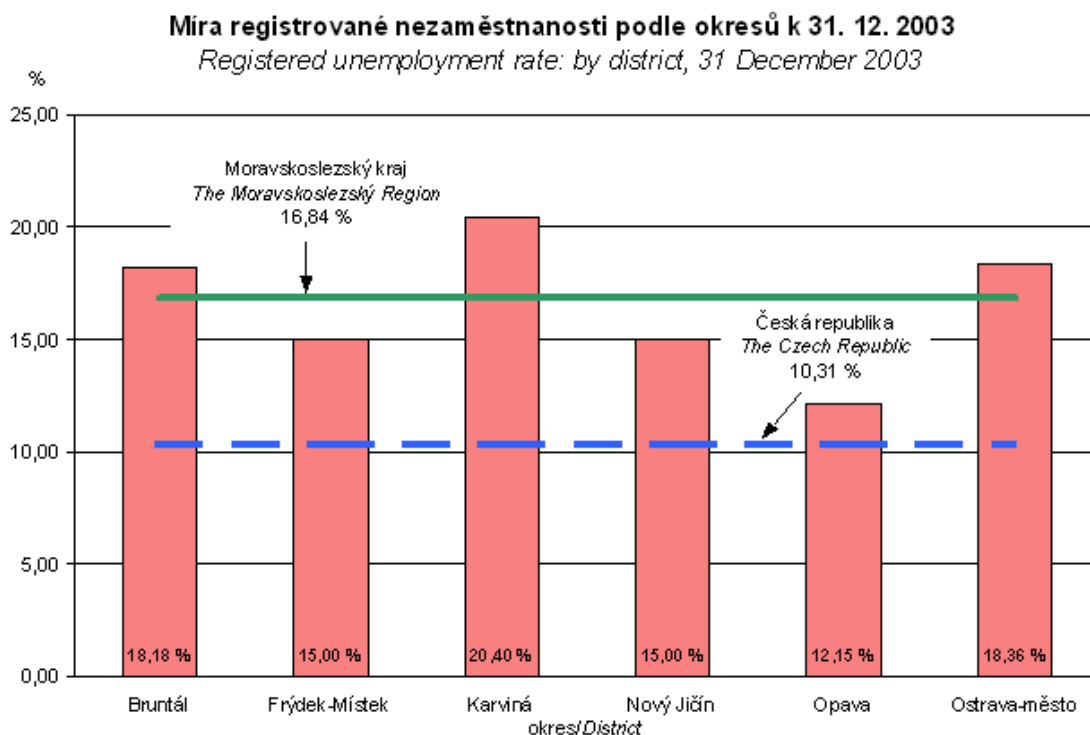
Kraj je celostátním centrem hutní výroby a představuje 100 % výroby ČR surového železa, 92 % oceli a 98 % koksu. Současně je zde soustředěna i těžba černého uhlí téměř celé produkce ČR, i když dochází k poklesu vytěženého množství.

Vedle těchto tradičních odvětví se v kraji dále prosazuje výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, výroba dopravních prostředků a průmysl potravinářský a tabákový.

I přes současný útlum těžkého průmyslu a dobývání nerostných surovin pracuje podle výběrových šetření sil v průmyslových odvětvích více než třetina z celkového počtu 524,3 tis. osob zaměstnaných v národním hospodářství, dalších 11,8 % v obchodu a opravách zboží.

I.13.5 NEZAMĚŠTNANOST

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka Moravskoslezského kraje 2004

Moravskoslezský kraj patří k regionům s vysokou mírou nezaměstnanosti v rámci ČR. K nejvíce postiženým oblastem patří Karvinsko, Bruntálsko a Ostrava.

Tabulka č. I.110: Nezaměstnanost ve správních obvodech obcí MSK v roce 2004

	Počet uchazečů o zaměstnání	z toho podíl (v %)			Registrovaná míra nezaměstnanosti	
		žen	absolventů škol	občanů se změněnou pracovní schopností	k 31. 12. 2003	k 31. 12. 2004
Kraj celkem	105 486	51	9	15,3	16,9	16,7
v tom ORP:						
Bílovec	2 111	50	9	15,2	17,6	16,0
Bohumín	2 518	48	5	15,0	17,5	16,8
Bruntál	4 429	47	7	19,2	18,9	19,8
Český Těšín	2 710	49	8	8,5	18,8	19,0
Frenštát p. Radhoštěm	959	47	9	14,1	11,0	9,5
Frýdek-Místek	8 395	47	8	16,7	15,6	15,6
Frýdlant n. Ostravicí	1 427	49	9	15,3	14,8	14,9
Haviřov	9 540	51	8	11,6	18,9	20,0
Hlučín	2 664	52	9	13,5	14,6	13,8
Jablunkov	1 765	56	12	13,8	16,1	17,0
Karviná	8 095	49	7	12,5	21,4	22,0
Kopřivnice	2 732	54	8	16,7	14,5	12,9
Kravaře	1 240	49	15	13,7	12,5	12,2
Krnov	3 971	49	7	17,5	18,3	18,4
Nový Jičín	3 736	48	7	14,5	14,3	13,8
Odry	1 038	42	8	12,0	17,4	15,9
Opava	5 703	48	10	13,0	11,1	11,0
Orlová	5 144	51	7	12,1	21,1	21,6
Ostrava	30 445	49	6	11,3	17,9	17,6
Rýmařov	1 580	55	8	23,4	18,6	17,3
Třinec	3 990	52	9	14,7	14,9	15,2
Vítkov	1 294	42	6	11,9	18,6	17,8

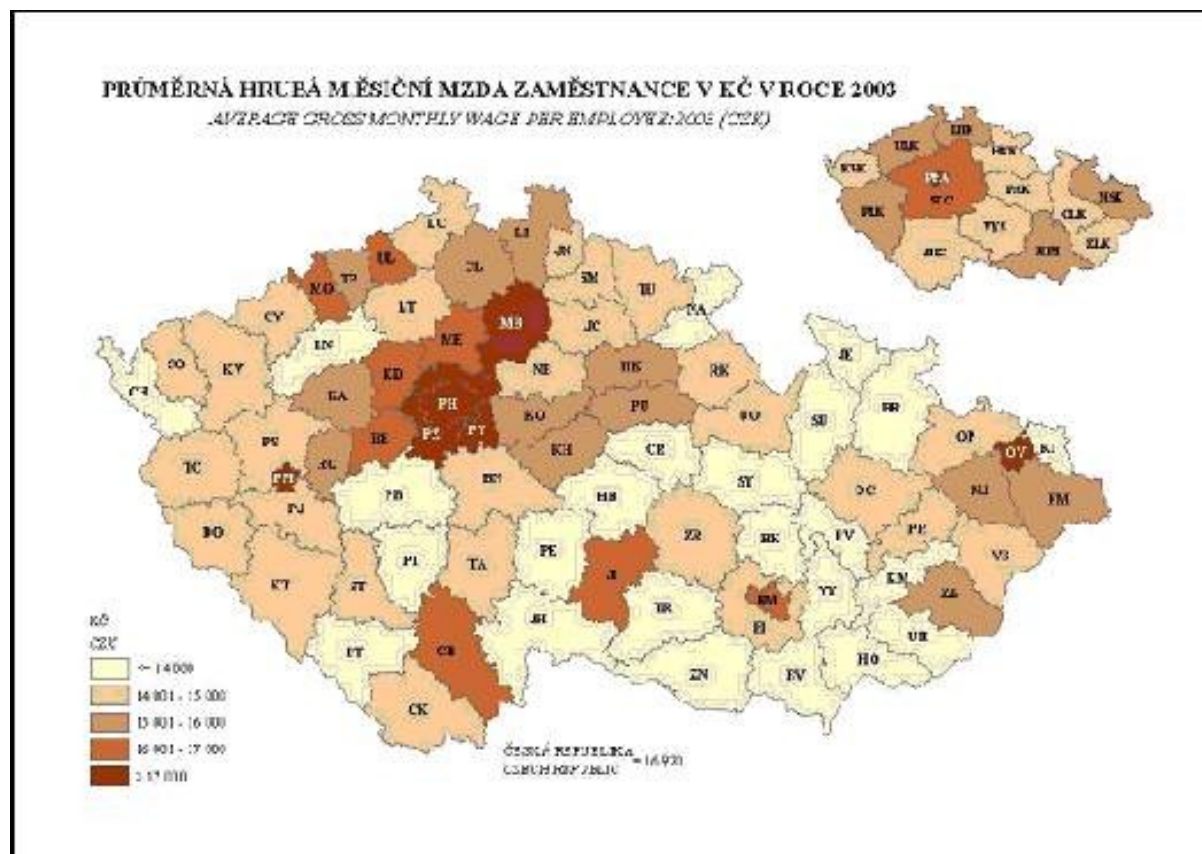
Zdroj: ČSÚ-Statistický bulletin Moravskoslezský kraj za 1. čtvrtletí 2005

Odvětvová struktura Moravskoslezského kraje přináší v současnosti nemalé problémy, jež jsou spojeny zejména s vysokou mírou nezaměstnanosti. Relativně nejlépe je na tom okres Opava a Nový Jičín, na konci (ve srovnání v rámci kraje i celé ČR) jsou okresy Bruntál, Ostrava a Karviná, která zaujímá jedno z posledních míst mezi všemi okresy v ČR.

Vskutku palčivým problémem je pak podíl dlouhodobě nezaměstnaných (déle než 12 měsíců) na celkovém počtu nezaměstnaných, který je v našem regionu výrazně vyšší než celorepublikový průměr.

I.13.6 PŘÍJMOVÁ SITUACE

Průměrná hrubá měsíční mzda v České republice

Průměrná hrubá mzda v Moravskoslezském kraji byla v roce 2003 o více než 1 000 Kč nižší než republikový průměr, přičemž byla za Prahou a Středočeským a Plzeňským krajem čtvrtá nejvyšší v ČR. Činila na zaměstnance přes 15 800 Kč.

Rozložení mezd mezi odvětvími je obdobné jako v ostatních krajích ČR. Nejvyšší mzdy jsou již tradičně v sektoru Finanční zprostředkování, zatímco nejnižší mzdy jsou v odvětvích Ubytování a stravování a Zemědělství, myslivost, lesnictví.

Průměrná hrubá mzda v Moravskoslezském kraji v 1.čtvrtletí **2005** o téměř 2 000 Kč nižší než republikový průměr, přičemž byla za Prahou a Středočeským a Plzeňským krajem čtvrtá nejvyšší v ČR. Činila na zaměstnance přes **16 524 Kč**.

Nejvyšší průměrnou hrubou mzdou mají v Ostravě, pak následují bývalé okresy Nový Jičín, Frýdek-Místek, Karviná a Opava.

Nenižší průměrnou hrubou mzdou v MSK dostávají obyvatelé okresu Bruntál.

Tabulka č. I.111: Průměrná měsíční mzda podle krajů a okresů v ČR za 1. čtvrtletí 2005
 (subjekty se sídlem na daném území, bez podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců)

	Pořadí	Skutečnost v Kč			Pořadí	Skutečnost v Kč	
		2005	index 2005/2004			2005	index 2005/2004
ČR celkem	x	18 239	105,9	Prostějov	37	16 359	105,8
KRAJE:				Brno - venkov	38	16 275	107,0
Hl. m. Praha	1	23	107,4	Zlín	39	16 244	104,8
Středočeský	2	160	105,2	Olomouc	40	16 110	107,2
Plzeňský	3	17	103,8	Sokolov	41	16 078	106,2
Moravskoslezský	4	16	104,2	Rokycany	42	16 039	104,7
Ústecký kraj	5	16	106,5	Litoměřice	43	16 026	108,4
Liberecký	6	454	104,6	Nový Jičín	44	15 918	103,4
Jihomoravský	7	16	104,9	Děčín	45	15 873	107,4
Královéhradecký	8	180	104,9	Frydek - Místek	46	15 813	102,9
Jihočeský kraj	9	15	105,5	Nymburk	47	15 769	105,3
Pardubický	10	912	105,5	Chomutov	48	15 730	104,4
Olomoucký	11	15	106,4	Rychnov nad Kněžnou	49	15 684	104,6
Zlínský	12	718	104,9	Jablonec nad Nisou	50	15 677	104,9
Karlovarský	13	15	105,4	Benešov	51	15 593	105,9
Vysočina	14	475	104,7	Karviná	52	15 574	105,7
OKRESY:				Jičín	53	15 566	106,2
Obvod Praha 11	1	28	124,7	Příbram	54	15 561	107,3
Obvod Praha 4	2	011	113,8	Vsetín	55	15 559	104,1
Obvod Praha 6	3	27	109,4	Trutnov	56	15 477	105,8
Obvod Praha 2	4	242	98,8	Přerov	57	15 432	104,8
Obvod Praha 5	5	24	110,3	Český Krumlov	58	15 309	102,5
Obvod Praha 7	6	200	111,9	Tábor	59	15 303	106,2
Obvod Praha 13	7	24	94,5	Karlovy Vary	60	15 268	105,3
		107		Plzeň - jih	61	15 253	103,0
		107		Domažlice	62	15 219	103,4
		068					
		23					
		754					
		23					
		294					

		23					
Obvod Praha 8	8	156	106,7	Tachov	63	15 205	103,5
		22					
Obvod Praha 1	9	862	104,5	Cheb	64	15 161	105,0
		22					
Obvod Praha 10	10	490	107,5	Kroměříž	65	15 131	108,5
		20					
Obvod Praha 15	11	611	102,5	Opava	66	15 118	105,2
		20					
Praha západ	12	308	108,1	Plzeň - sever	67	15 035	103,2
		19					
Obvod Praha 12	13	939	101,8	Ústí nad Orlicí	68	14 972	104,3
		19					
Obvod Praha 14	14	813	103,0	Šumperk	69	14 943	106,7
		19					
Obvod Praha 9	15	725	104,6	Semily	70	14 937	100,8
		19					
Praha východ	16	546	106,0	Chrudim	71	14 889	105,2
		19					
Mladá Boleslav	17	082	103,3	Vyškov	72	14 873	104,6
		18					
Obvod Praha 3	18	991	104,3	Strakonice	73	14 865	102,5
		18					
Plzeň - město	19	312	104,3	Bruntál	74	14 857	105,1
		18					
Beroun	20	212	103,5	Žďár nad Sázavou	75	14 820	105,1
		17					
Ostrava - město	21	939	104,2	Klatovy	76	14 817	103,0
		17					
Mělník	22	868	105,6	Břeclav	77	14 817	106,0
		17					
Most	23	607	107,0	Svitavy	78	14 771	105,4
		17					
Kolín	24	426	105,9	Louny	79	14 757	105,4
		17					
Brno - město	25	329	104,4	Blansko	80	14 686	102,1
		17					
České Budějovice	26	318	106,4	Uherské Hradiště	81	14 680	103,8
		17					
Kutná Hora	27	309	105,8	Pelhřimov	82	14 653	105,4
		17					
Jihlava	28	296	103,9	Havlíčkův Brod	83	14 570	103,2
		17					
Kladno	29	211	103,6	Písek	84	14 522	108,9
		17					
Liberec	30	210	105,6	Náchod	85	14 501	102,6
		17					
Pardubice	31	184	106,0	Třebíč	86	14 481	105,8
		17					
Hradec Králové	32	147	105,2	Hodonín	87	14 440	106,7
		17					
Ústí nad Labem	33	069	104,9	Znojmo	88	14 137	105,3
		16					
Česká Lípa	34	841	104,9	Prachatice	89	14 091	100,0
		16					
Teplice	35	784	107,2	Jindřichův Hradec	90	14 054	104,4

Rakovník	36	16 634	104,2	Jeseník	91	13 830	105,7
----------	----	-----------	-------	---------	----	--------	-------

Poznámka: Údaje jsou počítány na osoby přepočtené na plně zaměstnané.

Zdroj: ČSÚ-Statistický bulletin Moravskoslezský kraj za 1. čtvrtletí 2005

Tabulka č. I.112: Mzdy v Moravskoslezském kraji podle OKEČ v 1. čtvrtletí 2005
(subjekty se sídlem na území kraje, bez podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců)

Odvětvová činnost	Mzdové prostředky bez OON celkem		Průměrná měsíční mzda zaměstnance			
	tis. Kč	index 2005/2004	fyzické osoby		přepočtené osoby	
			Kč	index 2005/2004	Kč	index 2005/2004
Kraj celkem	15 073 467	103,9	16 110	104,0	16 524	104,2
z toho:						
Zemědělství, myslivost, lesnictví	223 260	95,2	11 637	106,7	11 879	106,2
01 Zemědělství, myslivost a související činnosti	201 931	98,3	11 560	106,9	11 778	106,3
02 Lesnictví a související činnosti	21 329	73,2	12 419	107,0	12 920	107,7
Rybolov a chov ryb	1 461	94,5	14 324	102,8	14 324	102,8
Průmysl celkem (C až E)	7 579 011	102,5	17 436	102,1	17 515	102,0
Těžba nerostných surovin	1 273 137	95,8	20 238	104,1	20 251	104,0
CA Těžba energetických surovin	1 254 804	95,6	20 286	104,1	20 296	104,1
CB Těžba ostatních nerostných surovin	18 333	113,0	17 430	101,2	17 583	101,1
Úpracovatelský průmysl	5 803 902	105,4	16 780	102,8	16 864	102,7
DA Výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků	310 199	95,3	12 186	102,0	12 627	103,1
17 Výroba textilií a textilních výrobků	156 459	96,8	11 935	102,5	11 989	102,4
18 Výroba oděvů, zpracování a barvení kůžešín	70 846	84,6	9 703	110,2	10 098	110,6
19 Činění a úprava usní, výroba brašnářských a sedlářských výrobků a obuvi	4 684	56,3	8 335	81,1	8 387	81,3
20 Zpracování dřeva, výroba dřevařských, korkových, proutěných a slaměných výrobků kromě nábytku	69 483	140,3	13 271	98,8	13 267	97,6
21 Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru	98 203	121,5	18 475	110,6	17 642	104,9
22 Vydavatelství, tisk a rozmnožování nahraných nosičů	85 707	131,7	15 281	106,3	15 523	106,4
23 Výroba koksů, jaderných paliv, rafinérské zpracování ropy	73 331	91,6	18 803	91,7	18 803	91,7
24 Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken	244 702	112,8	22 837	105,9	22 989	106,1
25 Výroba pryžových a plastových výrobků	271 830	122,6	14 111	99,8	14 176	99,7
26 Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	88 909	90,3	17 120	101,3	17 063	99,9
27 Výroba základních kovů a hutních výrobků	1 830 827	101,4	21 151	107,3	21 157	107,4
28 Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (kromě výroby strojů a zařízení)	690 304	117,8	14 676	99,4	14 727	98,7
29 Výroba a opravy strojů a zařízení jinde neuvedených	777 369	103,7	16 874	104,9	16 921	104,9
30 Výroba kancelářských strojů a počítačů	11 146	231,0	14 216	167,5	14 325	169,7
31 Výroba elektrických strojů a zařízení jinde neuvedených	148 814	106,2	15 201	95,2	15 291	95,3
32 Výroba rádiových, televizních a spojových zařízení a přístrojů	16 166	186,7	15 017	124,7	15 144	126,3
33 Výroba zdravotnických, přesných, optických a časoměrných přístrojů	30 414	95,3	16 342	104,9	16 708	105,8
34 Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), výroba přívěsů a návěsů	577 805	106,8	16 943	94,8	16 962	94,8
35 Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	156 622	109,4	16 080	98,1	16 075	97,7
36 Výroba nábytku; úpracovatelský průmysl jinde neuvedený	73 572	80,8	12 117	98,7	12 203	98,4
37 Recyklace druhotných surovin	16 510	114,6	14 521	102,4	14 611	102,6
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	501 972	89,7	19 402	94,9	19 532	94,8
40 Výroba a rozvod elektřiny, plynu a tepelné energie	403 065	87,6	20 156	93,8	20 255	93,9
41 Shromažďování, úprava a rozvod vody	98 907	99,3	16 836	100,8	17 053	100,2
Stavebnictví	660 355	99,7	13 720	99,5	13 798	99,4
Obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní spotřebu a převážně pro domácnost	816 344	109,4	14 294	106,1	15 037	106,2
50 Obchod, opravy a údržba motorových vozidel; maloobchodní prodej pohonných hmot	116 720	102,0	15 124	104,4	15 348	103,0
51 Velkoobchod a zprostředkování obchodu (kromě motorových vozidel)	474 445	116,5	16 319	107,4	16 834	108,6

52	Maloobchod (kromě motorových vozidel); opravy výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	225 179	100,3	11 081	102,0	12 171	101,6
HUbytování a stravování		63 546	87,2	9 738	102,5	10 130	103,0
IDoprava, skladování, spoje		765 302	104,1	15 903	105,7	15 946	105,4
60	Pozemní a potrubní doprava	543 344	100,8	14 795	103,4	14 812	103,1
63	Vedlejší a pomocná činnost v dopravě; činnosti cestovních kanceláří a agentur	114 058	59,6	17 255	98,1	17 391	97,6
64	Spoje	107 900	2 193,8	22 528	148,4	22 712	148,2
JFinanční zprostředkování		27 005	108,9	23 626	123,7	25 074	123,1
65	Finanční zprostředkování kromě pojišťovnictví a penzijního financování	13 838	93,0	20 685	119,2	22 070	118,8
66	Pojišťovnictví a penzijní financování kromě povinného sociálního zabezpečení	1 404	109,5	29 250	116,4	33 429	117,3
67	Pomocné činnosti související s finančním zprostředkováním	11 763	136,2	27 613	124,7	28 831	124,1
KČinnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti		706 436	105,3	12 959	104,4	13 964	106,6
70	Činnosti v oblasti nemovitostí	72 409	113,2	14 428	113,4	15 235	112,2
71	Pronájem strojů a přístrojů bez obsluhy, pronájem výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	3 354	124,1	16 532	132,7	17 349	128,9
72	Činnosti v oblasti výpočetní techniky	90 144	91,9	25 144	98,4	25 574	98,6
73	Výzkum a vývoj	23 385	119,0	20 731	111,1	21 356	110,5
74	Ostatní podnikatelské činnosti	517 144	106,3	11 601	104,8	12 606	107,6
LVeřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení		846 951	106,0	17 667	106,7	18 015	106,9
MWzdělávání		1 615 062	103,9	15 869	107,7	17 097	108,6
NZdravotnictví a sociální péče; veterinární činnosti		1 317 559	110,1	16 244	106,2	16 915	107,1
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby		451 176	107,9	12 775	105,7	13 614	105,9
90	Odstraňování odpadních vod a odpadů, čištění města, sanační a podobné činnosti	119 339	103,6	13 714	100,4	14 049	101,0
91	Činnosti odborových, profesních a podobných organizací jinde neuvedených	105 456	99,5	11 249	103,2	12 360	104,4
92	Rekreační, kulturní a sportovní činnosti	211 439	116,1	13 511	109,7	14 491	109,1
93	Ostatní činnosti	14 942	100,1	9 392	105,0	9 813	104,8

Zdroj: ČSÚ-Statistický bulletin Moravskoslezský kraj za 1. čtvrtletí 200

I.14 SLUŽBY PRO OBYVATELSTVO

Region Moravskoslezského kraje je vybaven kvalitním systémem školního vzdělávání.

Na 427 základních školách v roce 2003/2004 plní povinnou školní docházku 125 981 žáků.

Širokou škálu 37 gymnázií, 87 středních odborných škol a 54 středních odborných učilišť doplňuje 11 vyšších odborných škol.

V kraji jsou čtyři vysoké školy (Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Ostravská univerzita, Slezská univerzita v Opavě a Vysoká škola podnikání Ostrava), které svými 14 fakultami zabezpečují výuku pro téměř 30 000 studentů.

Na jednoho lékaře připadá v rámci kraje 282 obyvatel, přičemž v jednotlivých okresech tato hodnota kolísá mezi 201 (okres Ostrava) a 367 (okres Nový Jičín). V celém kraji je k dispozici téměř 7 750 lůžek ve 20 nemocnicích a dalších 3 187 lůžek v odborných léčebných ústavech a léčebnách dlouhodobě nemocných.

Zařízení sociální péče disponují téměř 11 000 místy, především pro staré občany.

Tabulka č. I.113: Vybavení obcí – školy, zdravotnictví, sociální služby – k 31.12.2003

	Školství			Zdravotnictví ²⁾			Sociální zabezpečení		
	mateřská škola	základní škola	střední škola ¹⁾	nemocnice	ordinace praktického lékaře		domov důchodců	domov - pension pro důchodce	dům s pečovatelskou službou
					pro dospělé	pro děti			
Celkem v MSK	627	454	185	38	632	310	46	10	145
v tom správní obvody:									
Bílovec	22	17	4	1	14	8	1	-	2
Bohumín	13	10	3	1	11	5	2	-	6
Bruntál	27	18	9	7	20	13	3	-	5
Český Těšín	21	12	6	2	11	7	3	-	1
Frenštát pod Radhoštěm	11	7	5	-	11	8	1	-	3
Frýdek-Místek	50	39	21	2	56	24	2	1	11
Frýdlant nad Ostravicí	10	10	3	-	16	5	1	-	2
Havířov	39	26	14	1	43	21	-	1	11
Hlučín	21	17	3	-	16	8	-	-	5
Jablunkov	22	17	2	-	10	5	-	-	2
Karviná	30	20	9	4	39	15	2	-	11
Kopřivnice	21	16	4	-	22	11	1	-	7
Kravaře	10	8	-	-	10	6	1	-	2
Krnov	25	18	9	5	20	10	3	-	14
Nový Jičín	33	23	10	2	27	18	3	-	6
Odry	9	8	2	1	6	5	1	-	2
Opava	61	46	19	1	69	37	4	3	9
Orlová	21	18	5	1	16	9	2	1	13
Ostrava	118	81	48	5	160	68	11	2	22
Rýmařov	12	9	3	2	9	5	-	-	2
Třinec	40	27	4	2	37	13	3	2	7
Vítkov	11	7	2	1	9	9	2	-	2

¹⁾ gymnázia, střední odb. školy, střední odb. učiliště, vyšší odborné školy

²⁾ včetně detašovaných pracovišť

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka Moravskoslezského kraje 2004

Tabulka č. I.114: Stav školství v MSK

		Školní rok		
		2001/2002	2002/2003	2003/2004
Mateřské školy				
počet -	škol	629	620	476
	tříd	1 518	1 510	1 503
	děti	34 250	34 428	33 972
	učitelů	2 835	2 821	2 831
Základní školy				
počet -	škol	467	458	427
	tříd	6 130	5 988	5 809
	žáků celkem	136 045	131 200	125 981
	učitelů	8 858	8 696	8 586
Gymnázia				
počet -	škol	37	36	37
	tříd	548	563	566
	žáků denního studia	15 691	16 099	16 142
	učitelů	1 253	1 286	1 318
Střední odborné školy ¹⁾				
počet -	škol	84	85	87
	tříd	967	979	1 021
	žáků denního studia	22 973	23 386	24 211
	učitelů	2 522	2 608	2 728
Střední odborná učiliště ²⁾				
počet -	škol	57	56	54
	tříd	1 014	1 013	1 019
	žáků celkem	25 011	24 997	25 026
	učitelů	1 558	1 602	1 632
	mistrů odborné výchovy	1 069	1 085	1 091
Vyšší odborné školy				
počet -	škol	10	10	11
	žáků denního studia	2 068	2 095	2 171
	učitelů	214	166	175
Vysoké školy ³⁾				
počet -	škol	3	4	4
	fakult	12	14	14

¹⁾ střední odborné školy včetně částí integrovaných škol, které svým charakterem odpovídají středním školám

²⁾ střední odborná učiliště včetně částí integrovaných škol, které svým charakterem odpovídají učilištím

³⁾ vysoké školy veřejné, soukromé, Ministerstva obrany ČR a Ministerstva vnitra ČR

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka Moravskoslezského kraje 2004

Tabulka č. I.115: Vybrané ukazatele zdravotnictví v MSK

	2001	2002	2003
Lékaři celkem (přepočtený počet)	4 324	4 450	4 480
z toho:			
lékaři v nestátních zařízeních	2 843	2 907	3 934
Lékaři na 1 000 obyvatel	3,4	3,5	3,6
Obyvatelé na 1 lékaře	293	284	282
Střední zdravotní pracovníci (přepočtený počet)	12 914	13 267	13 093
Nemocnice	20	20	20
lůžka	7 792	7 877	7 740
Odborné léčebné ústavy ¹⁾	20	21	20
lůžka	3 081	3 149	3 187
z toho léčebny pro dlouhodobě nemocné	11	12	12
lůžka	988	1 031	1 089
Samostatné ordinace lékařů			
praktických pro dospělé	535	531	527
praktických pro děti a dorost	249	247	248
stomatologů	626	621	623
gynekologů	131	130	137
specialistů	603	641	664
Ostatní samostatná zdravotnická zařízení	451	450	547
Lékárny a výdejny	219	232	238

^{*)} rezorty celkem

¹⁾ včetně detašovaných pracovišť

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka Moravskoslezského kraje 2004

Tabulka č. I.116: Zařízení sociální péče v MSK

	2001	2002	2003
Ústavy sociální péče pro dospělé	8	8	9
místa	764	759	934
Ústavy sociální péče pro mládež	26	26	21
místa	1 501	1 468	2 054
Domovy důchodců	41	42	46
místa	4 681	4 720	4 662
Domovy - penziony pro důchodce	11	11	10
místa	1 132	1 134	1 115
Domy s pečovatelskou službou	140	144	145
bytové jednotky	4 645	4 937	4 925
Ostatní zařízení sociální péče	64	74	72
místa	1 653	1 931	2 086
Dětské domovy	19	19	21
místa	841	843	947

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka Moravskoslezského kraje 2004

I.15 STAV MALÉHO A STŘEDNÍHO PODNIKÁNÍ

Malým nebo středním podnikatelem podle podmínek stanovených zákonem č. 47/2002 sb., o malém a středním podnikání znamená, že, má počet zaměstnanců 1 až 249 osob a to včetně zaměstnanců podniků, kde MSP vlastní více než 25 % kapitálu nebo hlasovacích práv. Tržby resp. příjmy podniku za posledně účetně uzavřený kalendářní rok nesmějí přesáhnout 1 450 mil. Kč a aktiva resp. majetek podniku ke konci tohoto roku nesmějí přesáhnout 980 mil. Kč. Kritérium nezávislosti, tj. 25 % nebo více kapitálu, nebo hlasovacích práv, nesmí vlastnit jeden podnik nebo společně několik podniků, nesplňující definici malých a středních podniků.

Malí a střední podnikatelé jsou významnou součástí ekonomiky České republiky. Příznivě ovlivňují rozvoj oblastí procházejících strukturálními změnami a sociální a ekonomický rozvoj společnosti.

V roce 2002 byl Parlamentem ČR schválen nový zákon č. 47/2002 Sb. o podpoře malého a středního podnikání, s účinností od 1. 1. 2003. Tento zákon zabezpečuje zejména sjednocení definice malých a středních podnikatelů s definicí Evropské unie pro tento sektor a harmonizaci s dalšími platnými právními předpisy.

Počet zaměstnanců MSP vzrostl v ČR na 1 961 tis. a představuje podíl 62,21 % na počtu zaměstnanců podnikatelské sféry v ČR a oproti roku 2002 vzrostl tento podíl o 1,27 %.

K absolutnímu poklesu zaměstnanosti došlo v zemědělství a v pohostinství.

Stav podnikatelského prostředí v České republice byl charakterizován v materiálu Návrhy zdokonalení podnikatelského a investičního prostředí, který vláda České republiky projednala 17. 2. 2003 usnesením č. 172 a přijala opatření na řešení situace v jednotlivých oblastech. Informace o stavu plnění přijatých opatření byla vládě předložena 10. 3. 2004.

Mezi hlavní nedostatky současného podnikatelského prostředí patří:

- nízká vymahatelnost práva, zejména postavení věřitele vůči dlužníkovi,
- nevyhovující právní úprava úpadku podniků a způsobů jeho řešení,
- nevyhovující právní úprava zápisů do obchodního rejstříku, která má za následek neúměrně dlouhé lhůty pro zápisy,
- ekologická legislativa vytvářející bariéry pro rozvoj podnikání,
- potřebami rozvoje ekonomiky již překonané pojetí zákoníku práce a potřeba nové právní úpravy nemocenského pojištění (současná úprava přispívá k nežádoucí vysoké míře nemocnosti zaměstnanců značně převyšující míru nemocnosti v ostatních evropských zemích),
- značně netransparentní daňový systém vytvářející podmínky pro daňové úniky a prokorupční prostředí,
- výše zdanění, nepřehlednost daňového systému a nejednotnost výkladu daňových předpisů omezují ekonomický rozvoj a snižují konkurenceschopnost v evropském měřítku,
- chybějící nabídka kapitálu pro projekty, zejména malých podniků, založené na vyšší míře inovace a s vysokým ziskovým potenciálem, avšak spojené s nadprůměrnou mírou rizika,
- nedostatečná výše finančních prostředků vyčleněná na státní programy podpory podnikání.

I přes pozitivní změny v chování bank přetrvává obtížnější přístup MSP k úvěrům. Bankovní sektor zvyšuje důraz na snižování rizik poskytovaných úvěrů, což se promítá do oblasti úvěrů pro MSP. Tento trend zřejmě bude ještě posílen přijetím nových mezinárodně platných pravidel pro řízení rizik v bankách. Banky se orientují především na financování běžného provozu bonitních MSP a zvýšená rizika vnímají především při poskytování dlouhodobých úvěrů pro jejich investiční záměry.

Závažným problémem je neodpovídající kvalifikační struktura pracovních sil. Mezi další problémy patří nízká mobilita pracovních sil a struktura nezaměstnanosti. Velmi problematickou oblastí je i bezpečnost a ochrana zdraví při práci, protože dodržování některých nařízení je spojeno s vysokými náklady. Rovněž dodržování řady ekologických závazků je problematické, neboť v řadě případů z časového i limitního hlediska jdou nad rámec příslušných směrnic ES. Vyvolává to vysoké ekonomické náklady například na změny technologií a novou výstavbu zařízení. Podniky tím mají sníženou konkurenceschopnost oproti některým státům EU.

K pozitivnímu vývoji podnikatelského prostředí došlo od roku 2001, kdy byly formulovány záměry v oblasti Politiky podpory MSP zejména v oblasti:

- úrokových sazeb, které se stabilizovaly na poměrně nízké úrovni. Z chování bank je i přes přirozenou obezřetnost ve vztahu k financování MSP patrný rostoucí zájem o tento sektor. Výše úrokových sazeb přestala být základní bariérou přístupu ke kapitálu a je jí spíše nedostatek vlastního kapitálu a trvale nedostatek vhodného zajištění úvěrů,
- informací pro podnikatele, a to především řešením projektu Informační místa pro podnikatele realizovaného Hospodářskou komorou ČR, předávání marketingových informací Českou agenturou na podporu obchodu (CzechTrade) prostřednictvím informačních míst v jednotlivých krajích, vznik Agentury pro podporu podnikání a investic (CzechInvest) a její regionální zastoupení zejména s ohledem na EU a strukturální fondy,
- poskytování dotovaných poradenských služeb prostřednictvím národní sítě RPIC, BIC a realizací programu „Poradenství“,
- působení krajů, které považují rozvoj MSP za jednu ze svých priorit a podle svých finančních možností realizují různé aktivity k jeho podpoře,
- organizačního uspořádání agentur pro podporu podnikání, které vytvářejí jeden z předpokladů zvýšení přehlednosti systému podpor a jeho vyšší efektivity,
- kontrolních akcí v boji s nelegálními obchodními praktikami, které přispívají k úsilí o ozdravení podnikatelského prostředí.

Stejně jako v zemích EU je podpora malých a středních podnikatelů prováděna především s cílem zachování a zvýšení jejich konkurenceschopnosti.

Doporučené podpory MSP, obsažené ve zprávě Evropské komise „ Best Task Force“:

- vzdělávání a školení pro podnikání, které začíná již v základních školách a pokračuje na středních a vyšších školách a univerzitách, a zahrnuje všechny společenské vrstvy,
- podpora kultury podnikání.
- zvýšená pozornost zaměřená na:
 - nově vznikající podniky všech různých typů: majitele/podnikatele, lokality, hodnotící nástroje, poradenství, podpůrné rámce, plánování, organizační uspořádání, školení atd.,
 - přežití: řešení problémů (ve vztahu k produktům, trhům, zdrojům včetně řízení cash-flow, obecnému managementu atd.), vedení a koučování atd.,
 - růst malých firem a rychlejší rozvoj středních firem
 - snadnější přístup k startovnímu kapitálu pro všechny druhy potřeb
 - poskytování průběžného poradenství a školení přímo u zaměstnavatele pro všechny podnikatele. Tyto služby zpravidla poskytují instruktoři a obchodní patroni,
 - školení v managementu, marketingu, prodejních technikách a dovednostech, finančním řízení atd.,
 - školení personálu, obzvláště pokud jde o nové technologie a rozvoj nových dovedností souvisejících s výrobky a službami vysoké kvality nebo s požadavky nových - inovativních trhů,
 - pomoc při rozvoji nových produktů a služeb (výzkumy ukazují, že ochota MSP k inovacím je nižší v méně úspěšných a zaostávajících regionech než v úspěšných regionech).

Podpora je prováděna jak formou nepřímou, tak i přímou.

Nepřímá podpora napomáhá vytváření příznivého prostředí pro MSP především zjednodušováním administrativy a zmírňováním možných nepříznivých dopadů nové legislativy na MSP ulehčující přístup k informacím, vzdělávání a poradenství. Nepřímou podporu postupným zlepšováním podnikatelského prostředí řeší zejména opatření přijatá vládou usnesením č. 172/2003 k návrhům na zdokonalení podnikatelského a investičního prostředí.

Do oblasti nepřímých forem podpory lze zařadit i vytváření průmyslových zón, pro které byly využity dotační i úvěrové formy podpory a podpora rozvoje informačních služeb pro podnikatele.

Přímou finanční podporu představovaly zejména nástroje zvyšující přístup MSP k finančním prostředkům na realizaci jejich investičních záměrů nebo snižující náklady MSP v oblastech definovaných v programech podpory schvalovaných vládou.

- Operační program průmysl a podnikání
- Operační program rozvoje lidských zdrojů
- Společný regionální operační program
- Programy podpory České exportní banky a Exportní garanční a pojišťovací společnosti
- Realizaci programů ZÁRUKA, KREDIT, TRH, START, KOOPERACE, VESNICE, REGENERACE a SPECIAL zajišťovala ČMZRB. Celkem bylo z těchto programů podpořeno 2 524 projektů malých a středních podnikatelů částkou 2 551,7 mil. Kč. Nejvíce podpor získali drobní podnikatelé s počtem méně než 10 zaměstnanců nejvíce finančních prostředků bylo poskytnuto na podpory pro střední podnikatele s více než 50 a méně než 250 zaměstnanci. Přínosem programových podpor je umožnění přístupu ke kapitálu a snížení finančního zatížení podnikatelů spojeného se vznikem podniků, jejich rozvojem, zachováním nebo zvýšením konkurenceschopnosti a zvýšení celkového počtu zaměstnanců o 1 129 realizací podpořených projektů.

ČMZRB poskytuje podpory formou záruk a příspěvků na úhradu úroků zejména k úvěrům Komerční banky, a.s., České spořitelny, a.s. a Československé obchodní banky, a.s. v úzké spolupráci s těmito úvěrujícími bankami.

Z prostředků státního rozpočtu bylo podpořeno 2006 projektů celkovou částkou 1 929 mil. Kč.

Moravskoslezský kraj a MSP

Mnoho malých a středních podnikatelů se v současné době ocitá ve špatné ekonomické situaci, což je způsobeno především poklesem kupní síly obyvatelstva, nízkou úrovní průměrných výdělků v kraji a růstem nezaměstnanosti. Na rozvoj malého a středního podnikání negativně působí zejména nedostatek finančních prostředků a dostupných informací pro podnikatele a omezené možnosti podpory začínajících malých a středních podnikatelů (financování, daňová problematika, informatika apod.). Další rozvoj podnikatelských aktivit na území Moravskoslezského kraje je do značné míry podmíněn investicemi do technické infrastruktury. Nutný je také maximálně vstřícný přístup k investorům (podmínky, pozemky, schvalovací řízení apod.). Moravskoslezský kraj v rámci svých opatření Operačního programu Moravskoslezského kraje v letech 2002 – 2004 přispíval i na aktivity MSP.

V Moravskoslezském kraji se vytváří asi 10 % HDP České republiky. V tradičních odvětvích- hornictví, hutnictví a strojírenství je i přes dramatický pokles zaměstnanosti v 90. letech stále zaměstnáno okolo 110 tisíc lidí a dá se předpokládat, že pokles zaměstnanosti v uhelném průmyslu i ocelářství bude i nadále pokračovat.

Na začátku 90. let velkou část těchto propuštěných zaměstnanců absorboval sektor služeb. Nyní je již tato oblast dostatečně satureována, zejména s ohledem na nízkou koupěschopnost obyvatelstva a stagnující výkonnost regionální ekonomiky. Následkem toho nezaměstnanost dramaticky vyrostla na až na 17 % práceschopného obyvatelstva. Propouštění z velkých podniků pokračuje a v kraji chybí významnější investoři vytvářející nová místa.

Mezi nejvýznamnější obory v Moravskoslezském kraji patří:

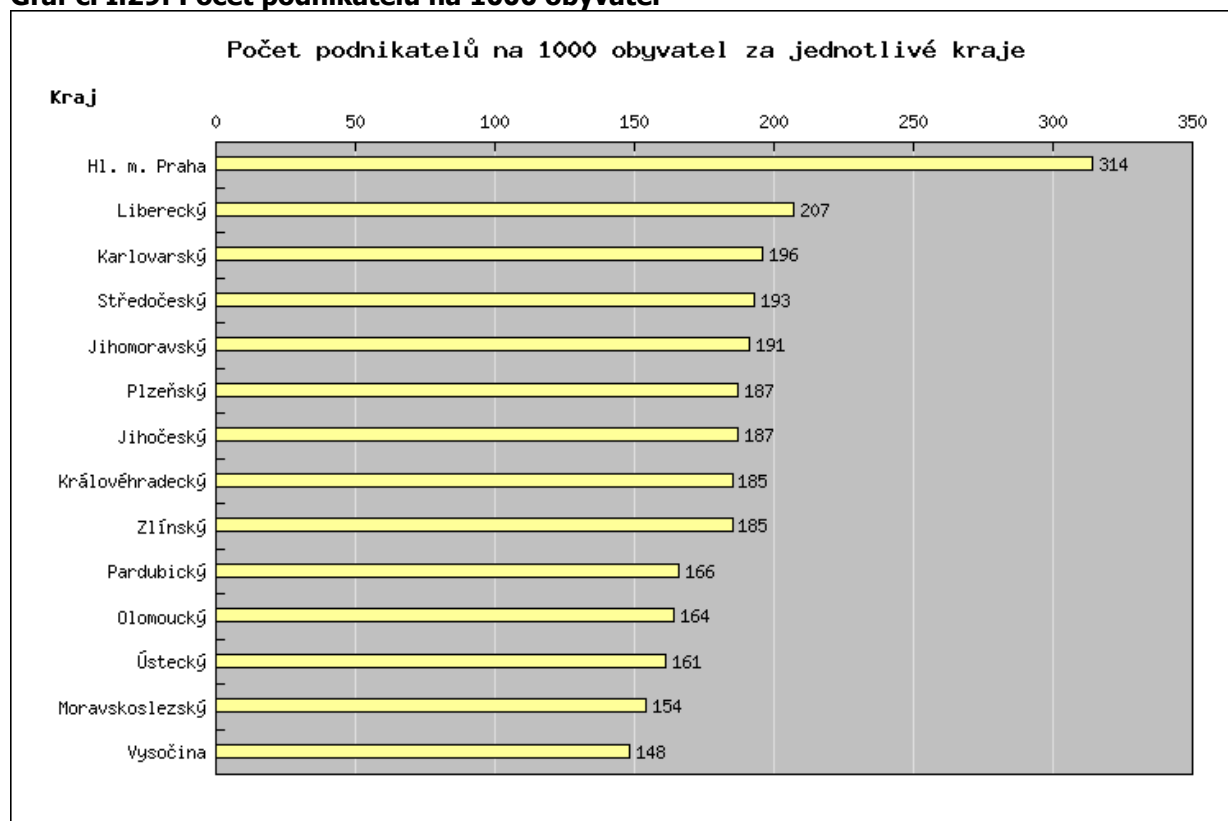
(Zdroj MSK rok 2002)

Hutnictví a výroba kovodělných výrobků	cca 58 tis. zaměstnanců
Strojírenství	cca 16 tis. zaměstnanců
Těžební průmysl	cca 20 tis. zaměstnanců
Chemie a výroba plastů	cca 10 tis. zaměstnanců
Dřevozpracující průmysl	cca 10 tis. zaměstnanců
Potravinářství	cca 15 tis. zaměstnanců
Textilní průmysl	cca 12 tis. zaměstnanců
Maloobchod	cca 40 tis. zaměstnanců
Služby pro podniky	cca 25 tis. zaměstnanců

Malé a střední podnikání v regionálním rozvoji hraje velice důležitou roli. Ekonomiku kraje ovlivňuje stav a rozvoj malých a středních podniků (MSP) Mezi MSP a regionální ekonomickou strukturou existuje významné vzájemné působení. Zejména ta část MSP, která patří do sektoru služeb (maloobchod, hotelnictví, osobní služby a převážná část stavebnictví) závisí ve valné míře na místní a regionální poptávce.

V Moravskoslezském kraji je velice nízký podíl soukromých podnikatelů na 1000 obyvatel v porovnání s ostatními kraji ČR. 154 podnikatelů na 1000 obyvatel Moravskoslezském kraji a v porovnání s 190 (průměr) podnikatelů na 1000 obyvatel ČR.

Graf č. I.29: Počet podnikatelů na 1000 obyvatel

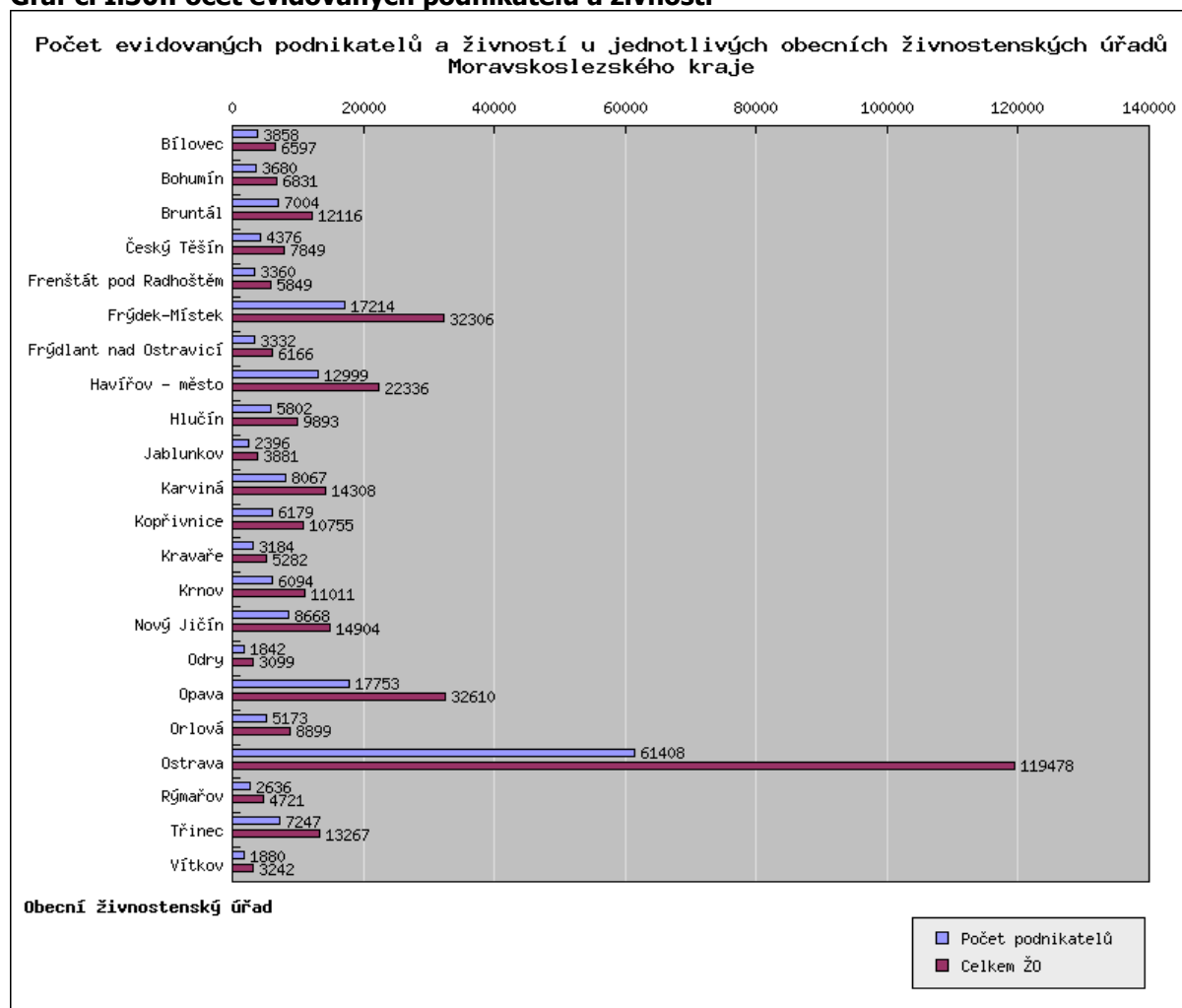
Zdroj: MSK 2005

Tabulka č. I.117: Počet podnikatelů a živnostenských oprávnění evidovaných u obecních živnostenských úřadů Moravskoslezského kraje

Obecní živnostenský úřad (obec s rozš. působností)	Podnikatelé				Živnostenské oprávnění				
	Počet podnikatelů	FO	PO	z toho cizinci	celkem ŽO	Koncese	Vazaná	Řemeslná	Volná
Bílovec	3823	3589	234	35	6587	168	462	1307	4650
Bohumín	3675	3412	263	84	6854	169	523	1211	4951
Bruntál	6540	6056	484	69	11517	440	852	2363	7862
Český Těšín	4343	3801	542	115	7919	244	610	1201	5864
Frenštát pod Radhoštěm	3080	2805	275	40	5430	205	420	1098	3707
Frýdek-Místek	17305	15691	1614	246	33078	962	2511	5519	24086
Frýdlant nad Ostravicí	3694	3402	292	49	6926	228	625	1337	4736
Haviřov - město	12963	12059	904	139	22704	567	1818	3610	16709
Hlučín	5889	5576	313	35	10140	342	788	2366	6644
Jablunkov	2448	2247	201	68	4013	114	305	915	2679
Karviná	8098	7518	580	159	14448	500	1105	2455	10388
Kopřivnice	6207	5738	469	147	10906	328	755	2044	7779
Kravaře	3222	3054	168	16	5382	128	389	1602	3263
Krnov	6156	5663	493	58	11249	355	786	2301	7807
Nový Jičín	8031	7383	648	157	14009	552	1153	2988	9316
Odry	2755	2535	220	18	4714	181	316	1096	3121
Opava	17902	16238	1664	135	33207	1045	2719	6284	23159
Orlová	5147	4803	344	65	9039	258	730	1439	6612
Ostrava	61314	53226	8088	1844	120655	3091	10934	15242	91388
Rýmařov	2572	2362	210	13	4694	177	323	1106	3088
Třinec	7420	6644	776	155	13825	403	1144	2364	9914
Vítkov	1901	1747	154	7	3328	153	174	784	2217
Součet	194485	175549	18936	3654	360624	10610	29442	60632	259940

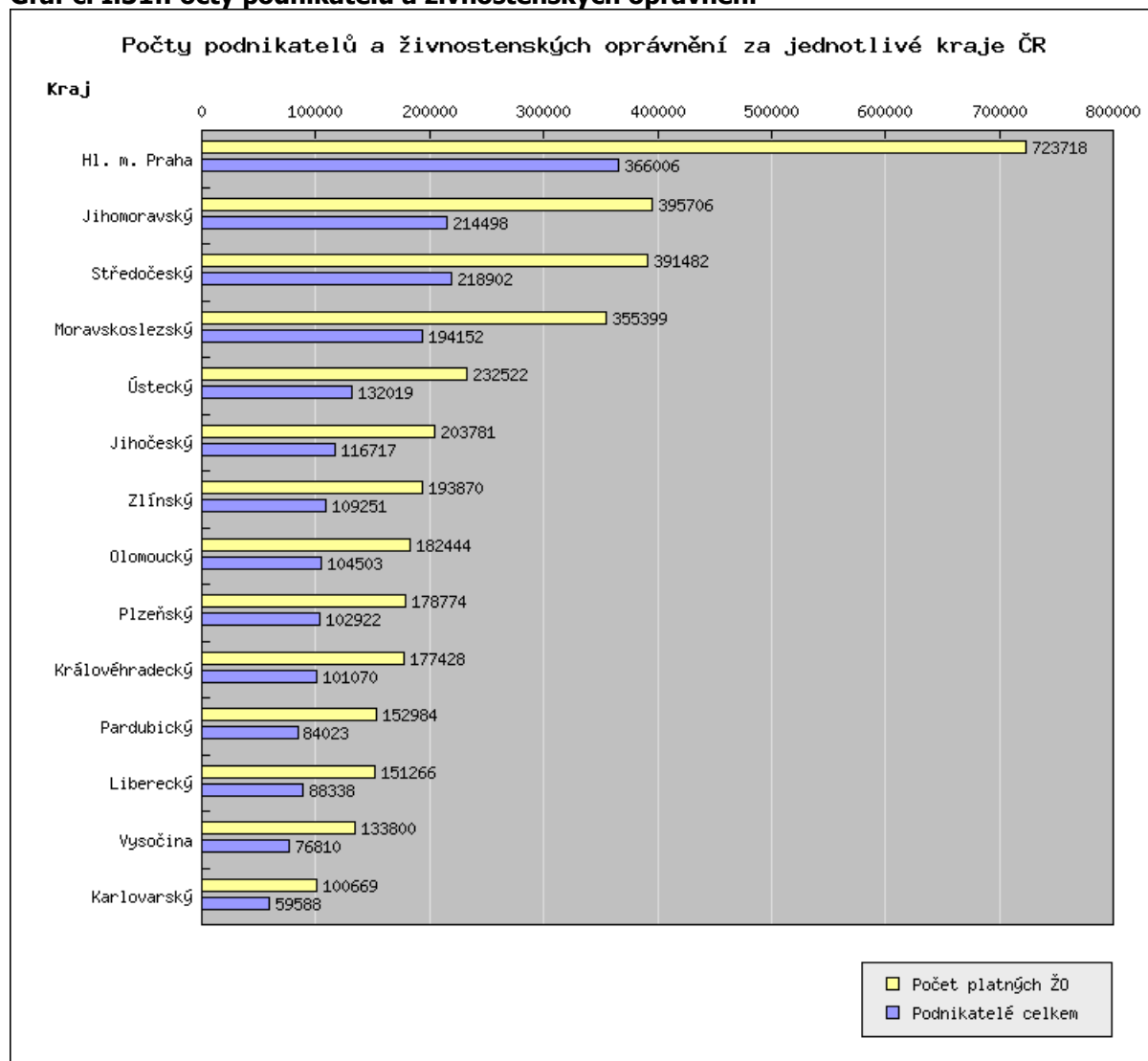
Zdroj: MSK 2005

Graf č. I.30: Počet evidovaných podnikatelů a živností

Zdroj: MSK 2005

Graf č. I.31: Počty podnikatelů a živnostenských oprávnění

Zdroj: MSK 2005

I.16ŘEMESLA, SPOLKY

Spolek je občanské sdružení založené s cílem obnovovat, zachovávat a rozšiřovat zájem veřejnosti o tradiční a ruční řemesla jako nedílnou součást naší národní kultury a historie. Snahou je nabídnout zájemcům z řad dětí i dospělých možnost vlastní tvořivé práce, využití volného času. Dětem dát možnost poznat krásu řemesla a možnost uplatnit svoje zájmy v budoucím životě a dospělým nabídnout možné řešení k překlenutí tíživé životní situace. Mnohé zaměření spolků odráží charakter dané oblasti jako např:

Česká koksárenská společnost - „občanské sdružení“ odborníků, jejichž práce souvisí s výrobou koksu a zpracováním chemických produktů karbonizace. Členy České koksárenské společnosti jsou nejen fyzické osoby, ale také právnické osoby - české a zahraniční koksovny a organizace, působící v oboru koksárenství, zastoupené jejich reprezentanty. Česká koksárenská společnost eviduje k 1. 1. 2002 celkem 104 členy - fyzické osoby a 17 členů - právnických osob, z toho 7 zahraničních, a je řízena pětičlennou Výkonnou radou. Činnost České koksárenské společnosti navazuje na téměř padesátileté působení dřívější České vědecko-technické společnosti. V rámci odborné činnosti Česká koksárenská společnost organizuje odborné semináře a pravidelné mezinárodní konference, vydává Informační listy a za účelem výměny zkušeností a poznatků pořádá tematické exkurze.

Svaz kováren ČR, Ostrava - od roku 1992 řádným členem Evropského výboru pro kovárenský průmysl EUROFORGE. Tato organizace sdružuje kovárenské spolky Belgie, České republiky, Francie, Itálie, Německa, Polska, Španělska, Švédska a Velké Británie, tedy s výjimkou Ruska největší výrobce výkovků v Evropě. Kovárenský průmysl České republiky je tradičním oborem a kovárenství jako profese má historii starou několik tisíciletí. Zakládání nejstarších průmyslových kováren spadá u nás do první poloviny 19. století a jejich vznik je úzce spjat s tehdejší rozvojem průmyslu. Dnes jsou trhem průmyslově produkováných výkovků všechna odvětví strojírenství. Největší význam má u nás i ve světě automobilový sektor. Výkovky jsou nenahraditelné pro své mechanické vlastnosti, zajišťující bezpečný provoz všech strojů a zařízení, ve kterých jsou použity.

Jelikož spolky a zájmové organizace či sdružení jsou sdruženy pod různými institucemi, je velmi problematické udělat komplexní databázi. Na venkově Moravskoslezského kraje se ponejvíce profilují tyto zájmové spolky:

Český svaz včelařů
 Myslivecké sdružení
 Svaz chovatelů, Český svaz chovatelů poštovních holubů
 Kynologický svaz
 Český rybářský svaz
 Český zahrádkářský svaz
 Církevní spolky
 Sbor dobrovolných hasičů
 Český červený kříž
 Český svaz bojovníků za svobodu
 Český svaz žen
 Autoklub

Zde jsou uvedeny pouze nejprovozovanější spolky a zájmová sdružení se vztahem k venkovu, jelikož sloučit dohromady konkrétní údaje ze všech obcí moravskoslezského kraje je téměř nemožné. Logicky neexistuje jednotná databáze aktivit obyvatel moravskoslezského venkova z důvodu rozdílné úrovně, velikosti, organizace i nutnosti registrace. Moravskoslezský kraj vede databázi neziskových organizací, ta však neobsahuje zdaleka všechny organizace.

I.17 TRADICE, FOLKLÓR, KULTURA, SPORT

I.17.1 FOLKLÓR

Hlavním posláním a náplní činnosti folklorních sdružení v regionu je pečovat o uchování a rozvoj lidového umění v našem regionu s přesahem do jiných regionů České republiky, prezentovat folklorní aktivity široké veřejnosti a přispívat aktivním způsobem k obohacení kulturní duchovní sféry, vytvářet nové kulturní tradice založené na historických pramenech a zvycích.

Na území Moravskoslezského kraje působí téměř 30 folklorních souborů, které aktivně udržují zdejší folklór živý. Dále zde působí 4 folklorní sdružení. Činnost těchto regionálních folklorních sdružení Ostravy a Lašska, Těšínského Slezska, Opavského Slezska a části Valašska je koordinována a dále rozvíjena za pomoci Kanceláře FoS pro Moravskoslezský kraj.

Sdružení spolupřádá kurzy a semináře pro vedoucí souborů, choreografy a tanečníky. Vydává časopis Folklor (6x ročně), podrobný Kalendář folklorních akcí v ČR, metodické, repertoárové a propagační publikace. Sdružení spolupracuje s kulturními institucemi a organizacemi Národní ústav lidové kultury ve Strážnici, Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, Sdružení lidových řemeslníků a další) v oblasti lidového umění v celé ČR. Je členem mezinárodních organizací CIOFF, IOV, EFCO a IGF a je vydavatelem časopisu Folklor. Je nejpočetnější organizací zájemců o lidové umění v ČR. Sdružuje 412 členských souborů, působících v 17 autonomních regionálních sdruženích.

Počet členů FOS ČR je celkem 13473.

Folklorní festivaly a lidové slavnosti v Moravskoslezském kraji

- Folklorní festival Slezské dny, Dolní Lomná
- Frenštátské slavnosti, Frenštát pod Radhoštěm
- Mezinárodní folklorní festival Folklor bez hranic, Ostrava
- Mezinárodní folklorní festival Frýdek-Místek, Frýdek-Místek
- Mezinárodní folklorní festival GOROLSKI ŚWIĘTO, Jablunkov
- Setkání cimbálových muzik Valašského království, Frenštát pod Radhoštěm
- Sochovy národopisné slavnosti, Lhotka

Sdružení zajišťující organizaci folklorních aktivit v kraji:

[Folklorní sdružení Opavského Slezska](#), Opava

[Folklorní sdružení Ostrava](#), Ostrava

[Folklorní sdružení Těšínského Slezska](#), Ostrava

[Valašské folklorní sdružení](#), Frenštát pod Radhoštěm

Dalším populárním a tradičním prostředkem k uchování místních duchovních, kulturních a lidových hodnot jsou muzea. Muzea v Moravskoslezském kraji zprostředkovávají svým návštěvníkům především obraz o historii, etnologii, demografii, geologii, umělecká řemesla, práci a kulturu kraje. Na těchto místech dochází při zahajování krátkodobých výstav ke střetávání lidí, návštěvníků, názorů, mnohdy i k potřebným konfrontacím, čímž napomáhají uvědomování si identity místních obyvatel.

Muzejnictví v našem kraji má jednu z nejstarších tradic v rámci celé střední Evropy. První pokusy o vytvoření muzea v našem kraji sahají takřka dvě stě let do historie. Muzea jsou také pořadateli různých přednášek, koncertů a besed. Některé mají také bohatý knihovnický fond.

Jelikož náměty expozic jsou mnohdy spjaté s venkovem (řemesla, lidová tvořivost, místo narození významné osobnosti), bývají muzea často situována právě tam. V Moravskoslezském kraji se nachází šest základních muzeí vlastivědného typu a jedno muzeum umění, které provozují celkem 28 poboček, dále pak zhruba 30 obecních, podnikových a soukromých muzeí.

Následující výčet obsahuje muzea zaměřená na kulturu, lidové tradice, historii, přírodně-technické expozice jsou uvedeny v kap. Historické, technické a přírodní památky a pozoruhodnosti.

Muzeum v Bílovci
Muzeum ve Frenštátě pod Radhoštěm (v rekonstrukci)
Kapucínský klášter ve Fulneku (v rekonstrukci)
Muzeum Klimkovice
Zámek Kunín
Muzeum ve Štramberku
Památník životické tragédie
Výstavní síň Musaion Havířov
Archeopark Chotěbuz (ve výstavbě)
Muzeum v Jablunkově
Muzeum Albrechtic, Albrechtic
MiniMuzeum obce Andělská Hora, Andělská Hora
Muzeum Bohušově, Bohušov
Muzeum břidlice, Budišov n. Budišovkou
Muzeum ve Skalici, Skalice
Městské muzeum, Hradec n. Moravicí
Zámecké muzeum Kravaře
Muzeum Kapličkový vrch
Městské muzeum Rýmařov
Lašské muzeum a galerie, Sedliště
Muzeum obce Suchdol nad Odrou a Muzeum Moravských bratří, Suchdol nad Odrou
Šenovské muzeum, Šenov
Městské muzeum Vítkov, Vítkov
Muzeum Zdeňka Buriana, Štramberk

Srub Petra Bezruče v Ostravici
Památník bratří Strnadlů a Jana Knebla, Trojanovice
Památník Leoše Janáčka, Hukvaldy
Památník Ferdiše Duši - Galerie uměleckého smaltu a litiny
Památník Vojtěcha Martínka, Brušperk
Památník Josefa Kaluse, Čeladná
Památník Jana Amose Komenského ve Fulneku
Památník Františka Palackého v Hodslavicích
Muzeum a pamětní síň Sigmunda Freuda v Příboře
Památník Johanna Gregora Mendela v Hynčicích

I.17.2TRADIČNÍ LIDOVÁ VÝROBA

Lidovou kulturu ovlivňovaly přírodní podmínky, hospodářské potřeby, ekonomické možnosti venkova a sociální postavení obyvatel. Moravskoslezský kraj díky vysokému zastoupení hornické činnosti a souvisejícího těžkého průmyslu, nedošel v oblasti lidových řemesel a tradic takového mistrovství jako například Haná či Jižní Morava. Nicméně i tady se lidová řemesla rozvíjela, z nichž ta nejtradičnější jsou udržována dodnes.

Ruční výroba probíhala v podstatě ve třech základních formách. Nejjednodušší byla domácí výroba - hospodář či hospodyně si zhotovovali sami potřebné věci pro sebe i své nejbližší okolí. Šlo o výrobky velice jednoduché (např. součástky rozbitého a polámaného nářadí).

Určitou přechodnou formou mezi touto domácí prací a řemeslem byla výroba domácká. Uplatňovala se tu už určitá specializace. Zhotovovalo se větší množství předmětů na prodej. Domácká výroba (dřevěných výrobků, košíků, krajek, výšivek) však stále sloužila jen jako doplněk obživy. Třetí stupeň výroby předmětů, jež patřily do tradiční hmotné kultury českého venkova, představovala některá řemesla. Řemeslo - činnost zabývající se výrobou různých předmětů denní potřeby, prováděním oprav apod. pomocí ručních nástrojů nebo jednoduchých strojů.

Řemeslník musel být vždy vyučen. Řemeslo bylo pro výrobce hlavním zaměstnáním. Šlo např. o kováře či řezbáře.

Krajkářství

Krajky se na lidovém oděvu uplatňovaly především na místech, které bylo třeba odlehčit, provzdušnit, na okrajích tkanin apod. Brzy však převládala funkce zdobná. Vyráběly se z bavlny, lnu, konopí, surového hedvábí, ze zlaté a stříbrné nitě, v režné, bílé nebo pestré barevnosti. Krajka je vzdušná prolamovaná látka zdobená otvory s jemným vzorem, zhotovovaná původně ručně paličkováním, háčkováním, vyšíváním, popř. pletením nebo síťováním k dekoraci šatů, prádla, ubrusů apod. Převládající technikou českých a moravských krajek bylo paličkování. Krajka vzniká křížením volných nití navinutých na dřevěných paličkách. V místech spojů jsou nitě spojeny uzlíky nebo jen překřížením. Jako náhrada za krajky háčkované nebo pletené se začaly objevovat koncem 19. století krajky paličkové. Jedním z dvou hlavních středisek háčkované krajky u nás je vedle Orlických hor Slezsko.

Kloboučnictví

Počátek rozvoje kloboučnické výroby na severní Moravě sahá do roku 1630, kdy byly městskou radou Nového Jičína potvrzeny artikuly kloboučnického cechu.

V roce 1799 byl do cechu novojičínských kloboučníků přijat mladý tovaryš Jan Nepomuk Hückel a založil kloboučnickou manufakturu. Výrobky svou kvalitou navázaly na předchozí dobrou úroveň ruční výroby a brzy pronikly nejen na rakouské, ale i na další zahraniční trhy. V roce 1865 zavedl Hückel pracovní stroje a stal se zakladatelem mechanizované tovární výroby srstěných klobouků. O dva roky později vybudoval velkou továrnu, která již byla vybavena moderním technickým zařízením. 1.1.1869 podnik převzala veřejná obchodní společnost J. Hückel a synové a tento název si firma ponechala až do svého znárodnění a vzniku n. p. TONAK. V roce 2001 Tonak koupil divizi pokrývek hlavy od Fezka a stal se tak jedním z největších světových výrobců uceleného sortimentu pokrývek hlavy.

S historií kloboučnické výroby se dnes mohou zájemci seznámit v Muzeu města Nový Jičín, které se nalézá v prostorách Žerotínského zámku. Tamní expozice nazvaná "Nechte na hlavě" předkládá dobový vývoj výroby klobouků, nejrůznější druhy pokrývek hlavy a samozřejmě techniky jejich výroby i se vzorky výrobních materiálů. A třebaže obsahem přesahuje rámec lidové tvorby je pro návštěvníky přínosným a zajímavým tipem na exkurzi.

Papírnictví

Zpracování papíru má v Hradci n. M. dodnes přetrvávající tradici (Žimrovické papírny). Unikátním důkazem lidové zručnosti je papírový betlém z Hradce nad Moravicí, jehož autor a výrobce je neznámý, ví se pouze, že betlém vznikl v 1. třetině 20. století (Slezsko). Jde o neobvyklé řešení prostorového papírového betléma, jehož figurky byly vylišovány z papírové hmoty a dodatečně obarveny temperou.

Štramberské uši

K návštěvě štramberské Trúby a jeskyně Šipka neodmyslitelně patří i jedna z nejzajímavějších krajovalých specialit tzv. štramberské uši. Toto oblíbené válené medovo-pečivo se dodnes vyrábí na památku středověkých válečných událostí se v městečku Štramberk.

Legenda říká, že začátkem května roku 1241 se podél řeky Odry hrnuli Tataři na Moravu. Lid opouštěl své příbytky a utíkal na strmý, nepřístupný vrch Kotouč. Nepřehledné davy Tatarů se rozložily pod Kotoučem a chystaly se k útoku. V noci se strhla prudká bouře. Toho využili křesťané, ukrytí na Kotouči, prokopali hráze nedalekého rybníka a Tatary zatopili. Po opadnutí vod našli Štramberáci několik pytlů s nasolenými ušima, které Tataři pobitým křesťanům utínali a posílali svému chánovi.

Populární je také místní tradiční medový perník vyráběný rovněž dle tradičních receptur.

Výroba dlabaných nádob

K oblíbeným tradičním řemeslům patřilo v místních krajích rovněž i dlabání dřeva.

Nositelům tradice tohoto lidového umu je v Moravskoslezském kraji Štefan Kanaloš.

V dílně a také na veřejnosti zhotovuje dřevěné lžíce, vařečky, naběračky, "bačovské naběračky děrované", necky, vahany, koryta, mísy kulaté. Pokud má dobré topolové dřevo umí vydlabat troky na paření prasete či velké vahany (délka 120 cm). V poslední době rozšířil sortiment o črpáky na žinčicu podle tradičních vzorů, solničky a formy na máslo. Na přání zákazníků zavedl do sortimentu také kuchyňská prkénka.

Štefan Kanaloš pracuje pouze s tradičními nástroji, mezi něž patří zejména sekery, teslice, pořízy a různé tvary nožů. Nejčastěji využívá dřevo topolové, osikové, lipové a z červené vrby. Výběr dřeva "na stojato" provádí sám, sám také kácí a odvětňuje, očištěné kmeny převáží do dílny. Základní tvar výrobku dává ještě před vyschnutím dřeva, pak nechá polotovar volně vysychat a na to provede závěrečnou úpravu.

Základem jsou nádoby a předměty zhotovené z jednoho kusu technikou dlabání pomocí sekery a teslice, "klopačky" s obloukovým ostřím a "škroble" s kruhovým ostřím. Díky úzké vazbě na sortiment, který dělal pro ÚLUV, dodržuje tradiční tvarosloví předmětů, držadla náčiní zdobí mělkým vrubořezem tak jak mu to nůž dovolí. Škála výrobků, v poslední době rozšířená z podnětu poptávky o formy na máslo a črpáky, se udržuje v rodové tradici, předávané v mnoha generacích. Neprosazuje a také nedělá dekorativní, samoúčelné výrobky, zdůrazňuje, že výběrem dřeva a jeho povrchovou úpravou jsou určeny k běžnému použití. Zájem o prezentaci řemesla na veřejnosti a zájem o výrobky jsou důvodem, proč se celý rok věnuje pouze této činnosti.

Řezbářství

Řezbářství má dlouholetou tradici především v obci Dolní Lomná.

Pěstitelské pálenice

Obdobně jako v jiných regionech Moravy i v Moravskoslezském kraji je velké zastoupení tohoto zpracovatelského odvětví. Přesnou evidenci vedou příslušné finanční úřady. Pálenice jsou tradiční především v obcích, kdy si občané nechávají vypálit svůj kvas nebo se to řeší formou výměny za ovoce.

Pěstitelské pálenice jako turistické téma je jistě velmi atraktivní. Přínosem by bylo zmapování všech aktivních pálenic a využití této databáze pro marketing na podporu turismu.

Pivovarnictví

Historie a tradice pivovarnictví na severní Moravě sahá až k roku 1567, kdy byl založen pivovar Hukvaldy. V průběhu 17. a 18. století vzniklo mnoho malých městských pivovarů, až v 19. a počátkem 20. století vznikají větší závody, jako Ostravský, Přerovský nebo Karvinský pivovar, ze kterých bylo pivo rozváženo po celé oblasti. Nákladná výroba však byla důvodem zániku mnoha z nich. Oproti tomu se však mnoho nových pivovarů postavělo, aby mohl být dostatečně zásobován region s možná největší oblibou pití piva v ČR.

I.17.3 KULTURA

Festivally a lidové slavnosti

Festivally představují jednu z populárních forem udržování kulturních tradic (viz níže).

- Lidové tradice obce Hrčava, Hrčava
- Ondrášovské slavnosti, Janovice
- Pochovávaní basy v Hostašovicích, Hostašovice
- Pony Express, Suchdol nad Odrou
- Tradiční slavnosti, Suchdol nad Odrou
- Zachovávané tradice v obci, Bernartice nad Odrou
- Tance Těšínského Slezska, Orlová
- Velikonoce, Nový Jičín

Kulturní aktivity jsou logicky mnohem častěji vázány na městská sídla, kde je vysoká koncentrace potenciálních účastníků či návštěvníků. Obyvatelé venkova dojíždí za většími kulturními i sportovními příležitostmi do měst.

Nicméně i na venkově probíhají kulturní akce a sportovní události, pro děti do určitého věku jsou provozovány i různé zájmové kroužky. Společenský význam těchto místních kulturních akcí a sportovních událostí spočívá především v upevňování vztahů místních obyvatel, posílení identity lidí s lokalitou a budování sounáležitosti vesnice resp. obce.

Výjimku představují festivally, které dosahují regionální i nadregionální významu. Moravskoslezský kraj je bohatý na všestranné kulturní festivally, které mají svou tradici nejen ve městech, ale hojně i na venkově. Mnohé festivally klasické, folklorní i populární hudby a také divadelní přehlídky, výstavy, umělecká symposia a další kulturní akce, pořádané v Moravskoslezském kraji, si získaly mezinárodní pověst.

Festivally znamenají vynikající příležitosti pro místní podnikatele a obecní zastupitelstvo zviditelnit svou obec a pro účastníky festivalů danou lokalitu poznat, což může přispět k následnému rozvoji venkovské turistiky.

Aktuální seznam pořádaných festivalů:

- Těškovické jaro, přehlídka amatérských divadel, Těškovice
- Štramberká divadelní přehlídka amatérských souborů, Štramberk
- Těrlické filmové léto, Těrlicko
- Beethovenův Hradec, ročník mezinárodní interpretační soutěže, Hradec nad Moravicí
- Dny klasické kytary Štramberk, Štramberk
- Inkubátor, Horní Suchá
- Mezinárodní hudební festival Janáčkovy Hukvaldy 2004, Hukvaldy
- Sochovy národopisné slavnosti, Lhotka pod Ondřejníkem
- Svatováclavský hudební festival, mj. Dolní Benešov, Štramberk, Vítkov, Stonava, Frýdlant n. Ostravicí, Fulnek, Rychvald, Hukvaldy – Rychaltice, Hradec n. Moravicí
- Vzdejme hold našim velikánům, Chlebovice
- Hudební jaro na Hlučínsku - mezinárodní přehlídka mládežnických dechových orchestrů a mažorettek, mj. Dolní Benešov, Opavsko, VítkovSlezské dny, Dolní Lomná

Důležitou složkou venkovské kultury je knihovnictví. Obce provozují knihovny, modernizují je, zavádí internet.

I.17.4SPORT

Možnost sportovní vyžití je jeden ze základních předpokladů spokojeného života lidí. Existence sportovního areálu či organizování sportovního oddílu či organizace zvyšují atraktivitu bydlení na venkově.

V Moravskoslezském kraji působí 10 zastřešujících sportovních organizací:

- Moravskoslezské krajské sdružení ČSTV
- Asociace tělovýchovných jednot a sportovních klubů
- Česká obec sokolská
- Orel
- Český střelecký svaz
- Autoklub české republiky
- Klub českých turistů
- Asociace školních sportovních klubů
- Česká asociace Sport pro všechny
- Sdružení technických sportů a činností

V kraji působí mnoho zájmových sportovních klubů a organizací umožňující rozvoj sportovních aktivit ve městech i ve venkovských oblastech pro všechny věkové kategorie i handicapované lidi. Většina významných sportovních aktivit, mnohé i na mezinárodní úrovni, (tenisový turnaj Czech Indoor, atletický meeting Zlatá tretra aj.) se konají ve velkých městech kraje a jejich vliv na rozvoj venkova je velmi omezený.

Nejmarkantnější vliv na život venkova z hlediska sportu mají tradičně krajské **fotbalové přebory a soutěže**, které se těší velké návštěvnosti. Poměrně rozšířené aktivity má i Česká obec sokolská, která působí v minimálně 15 obcích Moravskoslezského kraje a 8 městských částech či městech.

Ve sféře venkovních sportovních aktivit v kraji působí např.

Aeroklub Frýdlant n.O. - vyhlídkové lety i pro veřejnost, letecký a parašutistický výcvik

Česká asociace extrémních sportů, Opava

Wakeboard club, Ostrava

Vysokoškolský klub technických sportů VŠB-TU, Ostrava

Cyklostezky

Velmi efektivním zúročením snahy o přiblížování a zpřístupňování venkova, vytváření pracovních příležitostí v oblasti služeb a CR a poskytnutí možnosti pro sportovní aktivitu je budování sítě cyklostezek. Území Moravskoslezského kraje je charakteristické velkou pestrostí krajiny, členitým reliéfem od rovinaté oblasti, přes podhorské oblasti po horské masívy, množstvím toků pramenících v horách, většinou se silně proměnlivým průtokem, různorodými klimatickými podmínkami, čímž má dobré přirozené podmínky pro rozvoj turistiky.

Moravskoslezský kraj má kvalitně rozvinutou síť cyklotras propojující prakticky všechny turisticky důležité části regionu. Nedořešena je zatím otázka transitu po cyklotrasách v mnohých městech. V současnosti je v kraji v provozu asi 140 tras a okruhů pro cyklisty, z nichž některé navazují na Polsko (Krakow), event. i Rakousko (Vídeň). Přehled cyklotras je uveden v příloze.

Páteří je cyklotrasa I. třídy č. 5 „Moravská brána“ z Brna do Hatě k hraničnímu přechodu do Polska. Na území regionu vstupuje u obce Palačov (okr. Nový Jičín), odkud pokračuje přes Starý Jičín, Bernartice, Kunín, Bartošovice, Albrechtický, Petřvaldík a Hlučín ke státní hranici. Navazují na ni cyklotrasy propojující ji se sousedními okresy.

Po dálkových trasách existuje spojení se sousedními státy – Polskem, Slovenskem a Rakouskem. Za nejvýznamnější jsou pokládány:

„**Moravská stezka**“ Jesení – Olomouc – Bratislava (273 km)

„**Severní příhraniční cyklotrasa**“ Těšínsko – Opavsko – Bruntálsko – Jesenícko (187 km)

„**Jantarová stezka**“ Hať – Ostrava – Prostějov – Brno – Vídeň (303 km)

Podle KČT se v Moravskoslezském kraji nacházelo téměř 20% cyklotras České republiky, přičemž jejich hustota činila 0,269 km tras / km², zatímco v ostatních částech republiky činil jen 0,151 km tras / km². Tato síť cyklostezek se rok od roku dále rozrůstá.

Pěší a vodní turistika:

Značení turistických tras a jejich údržba je jedna ze svých nejvýznamnějších aktivit KČT vůči veřejnosti. Od roku 1889 vytvořená síť pěších značených cest je svou hustotou, kvalitou a tím, že pokrývá beze zbytku celé území České republiky jednou z nejlepších v Evropě.

Mezi pěší trasy lze zařadit i *naučné stezky* vedoucí přes přírodně cenná území, doplněné zastávkami s vysvětlujícím textem.

Dalším druhem pěších tras jsou v poslední době se rozvíjející *okružní a místní trasy*, které doplňují nabídku v lokalitě, přičemž ale nespojují více turisticky atraktivních míst.

Tabulka č. I.118: Rozsah značení pěších turistických tras v regionu Severní Moravy a Slezska (r. 2001)

Okres	Délka (km)	Hustota (km/km ²)	Počet směrůvek	Směrůvek na 1 km tras	Počet velkých map
Bruntál	738	0,445	995	1,35	10
Frydek – Místek	800	0,628	882	1,10	32
Karviná	185	0,533	267	1,44	9
Nový Jičín	434	0,473	651	1,50	17
Opava	434	0,379	653	1,50	45
Ostrava	186	0,869	155	0,83	7
Region SMaS	2 777	0,544	3 0603	1,28	120

Zdroj: KČT

Potenciál pro vodácké sporty a vodní turistiku je oproti krajům Jihočeskému, Středočeskému, Karlovarskému a Plzeňskému relativně nízký a není tedy logicky ani vytvořeno větší zázemí pro vodní turistiku. Velmi vyhledávaným vodáckým úsekem je především dolní Moravice, která protéká atraktivním hlubokým údolím Moravice vyhlášenou jako přírodní park. Druhou sjížděnou řekou je pak dolní Olše vpřed soutokem s Odrou.

Území regionu protíná tzv. Jantarová stezka v rámci projektu Zelené stezky přispívající mj. k vytvoření pracovních příležitostí pro místní obyvatele. Její páteř tvoří cyklotrasa vedoucí z Vídně a jižní Moravy na sever do polského Krakova. Ta by měla být postupně propojována s lokálními cyklostezkami a s jinými typy stezek (naučné stezky, stezky pro koně).

Klub českých turistů eviduje na území Moravskoslezského kraje asi 120 značených turistických tras a přibližně 15 naučných stezek, které navazují na turistické atraktivity regionu jako jsou hrady, zámky, rozhledny, přírodní úkazy atd. (viz kap. Historické, technické a přírodní památky a pozoruhodnosti), ale i lanové dráhy.

Golf

V současnosti získává na oblibě „outdoorový“ sport – golf. Tato aktivita je vázána na prostorově náročné hřiště s parkovou úpravou, čímž vytváří příjemné místo odpočinku nejen pro golfisty, ale i výletníky. Golfová hřiště s sebou mohou přinášet do dané lokality investory i relativně majetné návštěvníky-golfisty, čímž vytváří dobrý předpoklad pro potenciální rozvoj podnikatelských služeb. Mezi jednotlivými hřišti a jejich okolním zázemím existují značné rozdíly v poskytovaných službách, zatímco v obci Čeladná obyvatelé z golfu těží a nabízí další aktivity jako jezdecký výcvik, kvalitní penziony apod., v Šilheřovicích či Kravařích nabídka dodatečných služeb zaostává.

Tabulka č. I.119: Golfová hřiště v Moravskoslezském kraji

Šilheřovice	18 jamkové hřiště
Čeladná	2 x 18 jamkové hřiště
Kravaře	9 jamkové hřiště
Třinec – Ropice	18 jamkové hřiště ve výstavbě

Sjezdové lyžování

Moravskoslezský kraj nabízí dobré podmínky především pro zimní rodinnou rekreaci ve dvou hlavní lyžařských oblastech – východní část kraje zahrnující Beskydy, Javorníky a Vsetínské vrchy a část Jeseníků. Hlavní konkurenční oblastí jsou Krkonoše, které jsou pro lyžařské sporty nejlépe vybavené. Méně konkurují Orlické hory, Šumava, Krušné hory, Jizerské hory a Českomoravská vrchovina.

V Jeseníkách je počet lyžařských vleků asi o čtvrtinu nižší než v Beskydech (obdobně i jejich celková délka), přepravní kapacitu však mají relativně vyšší. Průměrná délka vleků je okolo 490 m, jejich celková délka se pohybuje okolo 70km.

Prověřeným nástrojem rozvoje cestovního ruchu zabezpečujícím kontakt místních lidí i návštěvníků kraje se subjekty cestovního ruchu v regionu jsou **turistická informační centra**. V České republice je dle údajů České centrály cestovního ruchu 254 míst poskytujících tyto služby, přičemž v Moravskoslezském kraji je jich 32 (tj. 15 %). Nejvíce informačních center má okres Nový Jičín (10), následovaný okresy, Frýdek-Místek a Bruntál.

Návštěvnost kraje je pod průměrem ČR vzhledem k rozloze i počtu obyvatel, v absolutní hodnotě se však jedná o vysoký počet návštěvníků srovnatelný s jižními Čechami a převyšující počet hostů na jižní Moravě. Délka pobytu je mírně nadprůměrná.

I.18 HISTORICKÉ, TECHNICKÉ A PŘÍRODNÍ PAMÁTKY A POZORUHODNOSTI

Národní památkový ústav eviduje na území Moravskoslezského kraje v Ústřední seznamu kulturních památek ČR v rámci obcí s osídlením do 10 000 obyvatel, tedy včetně malých obcí se statutem města více než 1370 (nemovitých) památek.

Uchování historických hodnot venkova mimo jiné přispívají i dotační programy Moravskoslezského kraje a Ministerstva kultury ČR.

- **Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny** – zaměřuje se na podporu obnovy a zachování kulturních památek, zejména památek lidové architektury, jako jsou například zemědělské usedlosti, chalupy, kapličky a boží muka, které se nacházejí v uvedených památkově chráněných územích
- **Program obnovy kulturních památek a památkově chráněných nemovitostí Moravskoslezského kraje**

I.18.1.1 Technické památky

Vedle charakteristické koncentrace průmyslové výroby v návaznosti na zdejší uhelné doly se v kraji dochovalo také množství jiných technických artefaktů. Nicméně hluboká hornická a huťářská tradice regionu se odráží ve většině provozovaných aktivit přibližujících lidem technické bohatství a památky kraje.

průmyslové památky

Technické muzeum Petřvald
Cvičná štola – hornický skanzen Dolu Paskov, Staříč
Muzeum Třineckých železáren a města Třince, Třinec
Vagonářské muzeum, Studénka
Regionální muzeum v Kopřivnici
Muzeum Fojtství (pobočka Regionálního muzea v Kopřivnici)
Huť na neželezné kovy, Suchá Rudná

vojenské památky

Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky
Památník II. světové války v Hrabyni
Liniové opevnění, Horní Benešov, Markvartovice, Darkovičky

řemeslné památky

Kosárna Karlovice, Karlovice
Keramická továrna, Horní Tošanovice
Kovárna, Malá Morávka, Milíkov, Bukovec, Komorní Lhotka

I.18.1.2Hrady, zámky a historické památky

Mezi turisticky nejnavštěvovanější historické památky patří hrady a zámky. S venkovským prostorem a otevřenou krajinou jsou pak spjaty především hrady a jejich zříceniny, kterých se v Moravskoslezském kraji nachází 19 a představují tak zvýšení atraktivity oblasti pro rozvoj venkovské turistiky. Dominantní roli zde hraje území bývalého okresu Bruntál s 9 zříceninami a 2 hrady, nejvíce zámků je v okrese Opava, na třetím místě co do počtu hradů a zámků je pak Nový Jičín.

Zřícenina hradu Fulštejn, Bohušov, okr. Bruntál
Zřícenina hradu Fredenstein, Vrbno p. Pradědem, okr. Bruntál
Zřícenina hradu Fürstenwalde, Ludvíkov, okr. Bruntál
Zřícenina Pustého hradu, Železná, okr. Bruntál
Zřícenina hradu Quingburk, Heřmanovice, okr. Bruntál
Zřícenina hradu Rabštejn, Mnichov, okr. Bruntál
Hrad Strálek, Ondřejov, okr. Bruntál
Zřícenina hradu Šelenburk (Cvilín), Úvalno, okr. Bruntál
Zřícenina hradu Šovinec, Šovinec, okr. Bruntál
Zřícenina hradu Šternek, Bílčice, okr. Bruntál
Hrad Lugsland, Hošťálkovy, okr. Bruntál
Zřícenina hradu Starý Jičín, Starý Jičín, okr. Nový Jičín
Hrad Trúba, Jaroňkova Útulna, Hrstkova chata, Štramberk, okr. Nový Jičín
Zřícenina hradu Šostýn, Kopřivnice, okr. Nový Jičín
Hrad Hukvaldy, Hukvaldy, okr. Frýdek-Místek
Hrad Medlice, Medlice, okr. Opava
Zřícenina hradu Vartnov, Pocheň, okr. Opava
Zřícenina hradu Vikštejn, Radkov, okr. Opava
Hrádek Přerovec (Zámčisko), Nové Sedlice, okr. Opava

Zámky jako bývalá sídla šlechty jsou většinou situovány v nebo v blízkosti obce a jejich výskyt je poměrně hojný. Zámky dnes představují vyhledávanou destinaci jednodenních výletů jak za účelem prohlídky, ale také jako atraktivní místo pro občerstvení se či možnosti uspořádání slavnosti. Na mnohostranné využití zámků pak efektivně může navazovat zámecký park k relaxaci a napojení na cyklostezka, jak tomu je např. u cyklotrasy spojující Opavu se zámky ve Velkých Hošticích, Kravařích a dalšími příjemnými lokalitami regionu.

Kolorit krajiny a venkova významně dotváří další místní technické, lidové či hospodářské památky a pozoruhodnosti, které jsou také předmětem památkové péče. Vedle tradičně velkého počtu sakrálních staveb, pomníků, mohyl či soch může jít také o venkovské usedlosti, rozhledny, dvory, mlýny, mosty sýpky apod.

Rozhledny a vyhlídkové stavby

Vděčným turistickým cílem jsou rozhledny a vyhlídkové stavby, kterých je v České republice podle kvalifikovaných odhadů cca 160. Z historických staveb patří mezi nejvyhledávanější hradní a zámecké věže, jednou z nejstarších je rozhledna na věži gotického hradu Štramberk – Trúba, z novějších rozhleden lze jmenovat Čubův kopec v Beskydech, Vyhlídka u Krnova, Čartak v Beskydech, Kabátice u Frýdku–Místku, Bílá hora u Kopřivnice.

Tabulka č. I.120: Přehled výskytu některých památek Moravskoslezského kraje

Druh památky	Počet
Hrad, hrádek	6
Zřícenina	13
Hradiště – výšinné opevnění / neopevněné sídliště	5 / 6
Zámek, zámeček	76
Venkovská usedlost	17
Venkovský dům	26
Letohrádek	2
Tvrz	5
Větrný mlýn	14
Vodní mlýn	10
Zvonice / zvonička	5 / 9
Fojtství	11
Kaplička	17
Smírčí kříž	12
Zemědělský dvůr	10

Zdroj: Národní památkový ústav, 2005

Unikátní místa a zajímavosti

Zemljanka, Čeladná
 Včelín, Chlebovice
 Vodní tvrz, Dolní Životice
 Sušárna Inu, Frenštát pod Radhoštěm
 Studna, Štramberk
 Stodola, Kozmice
 Sklep, Nové Heřmínovy
 Seníky v Morávce a Komorní Lhotce
 Weisshutova papírna, Hradec nad Moravicí
 Pekárna, Malá Morávka
 Ovčín, Vyšní Lhoty
 Hudební pavilon, Karlova Studánka
 Rozhledna v Úvalnu

Vesnické památkové rezervace a zóny

V Moravskoslezském kraji se nacházejí následující vesnické památkové rezervace a vesnické památkové zóny.

VPR Heřmanovice
 VPR Lipina
 VPZ Malá Morávka
 VPZ Žďárský potok
 VPZ Karlova Studánka
 VPZ Komorní Lhotka

I.18.1.3 Přírodní památky

Rudné doly - Heřmanovice,
Stříbrné Hory, Suchá Rudná a Rýmařov - s archeologickými stopami
Arboretum Nový Dvůr u Opavy
Jeskyňě Šipka ve Štramberku s archeologickými nálezy

Na ploše Moravskoslezského kraje bylo vyhlášeno také množství **památných stromů**, např.:

Dub letní v Raduni
Platan v Bartošovicích
Lípa v Olbramicích, Malé Morávce, ve Vítkově aj.

Zvláště chráněná území

Na území kraje se nachází dvě velkoplošná zvláště chráněná území:

CHKO Poodří
CHKO Beskydy

Dále je na území vyhlášeno celkem **77 maloplošných chráněných území**, z toho 37 připadá na přírodní rezervace a 40 na přírodní památky. Mimo kategorie ZCHÚ pak stojí přírodní parky, které pro svou přírodní a estetickou hodnotu hrají důležitou roli v atraktivnosti území a registrované významné krajinné prvky.

PP Moravice
PP Oderské vrchy
PP Podbeskydí

Na obnovu památkových nemovitostí regionu přispívá Moravskoslezský kraj mj. prostřednictvím Programu obnovy kulturních památek a památkově chráněných nemovitostí Moravskoslezského kraje na rok 2005.

Uvedené údaje byly získány z několika zdrojů. Šlo především o údaje Národního památkového ústavu, konkrétně z Ústředního seznamu nemovitých památek zveřejněného na <http://monumnet.npu.cz/pamfond/>.

Dalším zdrojem byli internetové stránky Moravskoslezského kraje a dále různé internetové stránky zájmových organizací, komunální, informačních středisek a z materiálů vydaných Moravskoslezským krajem. Velmi špatným zdrojem informací jsou internetové stránky některých mikroregionů.

Okrajově byla pozornost věnována sakrálním stavbám, které jsou dominantami a zajímavostmi v podstatě v každé obci. Péče o tyto uvedené památky je na různé úrovni a záleží vždy na finančních možnostech obce či vlastníka, turistické lukrativnosti a na zájmu vlastníka.

Velmi dobrá a přehledná je společná forma prezentace a propagace, více obcí, např. Mikroregion Úvalno, Region Poodří, Mikroregion Frýdlantsko-Beskydy, Sdružení obce Jablunkovska aj.

I.19 AGROTURISTIKA

Tato moderní varianta turistického ruchu je jednou z nemnoha perspektivních možností zlepšování životních podmínek na venkově. Venkovská turistika může zahrnovat širokou škálu podob a přídatných aktivit počínaje klasickými ekofarmami se zapojením hostů do prací na farmě až po nabídku sportovního vybavení či zajištění povolení k rybolovu.

Nejvyužívanější systémem v oblasti venkovské turistiky jsou programy a služby České pobočky Evropského centra pro eko-agro turistiku, podporovaného Českou centrálou CR.

Tato nevládní mezinárodní instituce, jejímž cílem je podpořit rozvoj venkova skrze individuální, ekologicky ohleduplnou turistiku a zvýšit možnosti uplatnění obyvatel venkova, významně napomáhá získávání klientů komplexní propagací, udělováním certifikací, zprostředkováním informací mezi zájemci a poskytovatelů služeb a celkovému zlepšování úrovně nabízených služeb v oblasti eko-agro turistiky jak pro tuzemské, tak pro zahraniční turisty. Stežejními projekty pro rozvoj a provoz venkovské turistiky jsou Stezky dědictví a Zelené prázdniny.

Podle údajů ECEAT CZ je v turisticky nejatraktivnějších oblastech Moravskoslezského kraje, tzn.

v Jeseníkách a Beskydech evidováno poměrně malý počet zájemců ze strany poskytovatelů služeb agroturistiky, jde zhruba o 40 provozovatelů. Důvodem je bohužel poněkud velká vzdálenost, západoevropští turisté jsou vesměs „odfiltrováni“ již Šumavou či Krkonošemi, kde je možno celoročního vyžití. Do Orlických hor, Jeseníků a Beskyd už pak dojíždí malé procento turistů a udržet celoroční provoz je náročný. Převládá zde tedy spíše zimní turistika pro tuzemské návštěvníky.

Někteří z provozovatelů ekoagroturistiky v Moravskoslezském kraji:

- Agroturistika Ljuba Kielarová, Malá Morávka – příjemné rodinné ubytování se zahradou
- Agroturistika U HAITLŮ, Bernartice nad Odrou - rodinný penzion nedaleko zříceniny hradu Starý Jičín. K dispozici jízdárna, kde je ustájeno 9 starokladrubských koní a jeden český teplokrevník. Možnost výcviku základů drezury popřípadě absolvování vyjížd'ky do malebného okolí jízdárny. Další atrakcí je pak možnost vyjížd'ky v bryčce či zapůjčení kola.
- Bubla City Ranch, Koprivnice – nabízí jezdecký výcvik, jízdy kočářem, hipoterapie, vyjížd'ky do okolí
- Dostihová stáj Jistebník, Jistebník – chov anglického plnokrevníka, amerického klusáka s možností rekreačního ježdění
- Ekofarma BABOČKA, Podlesí Světlá Hora – rodinná ekofarma obhospodařuje louky, ze kterých sklízí kvalitní seno pro ZOO, lesní zvěř, koně a ovce, majitelé sbírají léčivé rostliny a zajímají se o botaniku a mykologii. Pohodová rodinná farma leží v centru CHKO Jeseníky a vyniká velmi čistým vzduchem; možnost zajímavých výletů do okolí. Mezi nabízenými aktivitami a službami lze uvést možnost práce na farmě, u sousedů je možné koupit mléko a domácí tvaroh, na podzim med a jablka, po domluvě možnost vaření z bioproduktů farmy, půjčování sportovních potřeb, sběr léčivých rostlin.
- Ekofarma Malinovska, Albrechtický – chov koní, oslíků a dravců
- Farma Foltis, Janov – nabízí cykloturistiku, turistiku, sběr hub a lesních plodů, jízda na koni 15km, rybaření 5km, hřiště na kopanou, půjčování sportovního nářadí, praní prádla, převoz hostů. Kemp a farma se nachází na samotě na břehu potoka, 0,5km od obce.
- Marvan, Kunčice pod Ondřejníkem – poskytuje možnost ubytování pro vyznavače agroturistiky
- Penzion EDEN, Ranč SOLNÝ POTOK, Město Albrechtice - rozsáhlý areál provozuje eko-agroturistiku, několikadenní výlety do Jeseníků na koních, letní a jarní pobytové tábory dětí
- Ranč u Bílého vlka, Odry - agroturistika, projížďka na koních, možnost stanování na soukromém pozemku, westernové akce, svatby v kočáře
- Rybářský dům ČRS + 12 chatek, Roudno – provozuje vedle možnosti ubytování na pokojích, chatkách, karavanech i stanech také prodej povolenek k rybolovu a půjčovnu loděk
- Rybářství TYLOV, Krnov - pstruhařství chová lososovité ryby (pstruh duhový, siven americký), vlastnoruční chytání pstruhů se zapůjčeným či vlastním rybářským náčiním, společenské akce pro děti a dospělé s hudbou a programem.
- Zemědělská usedlost Bludička, Nový Jičín - typická rodinná farma, ekologické zemědělství, koně - plemeno Slezský norik, vzácné plemeno Valašské ovce (ex. jen 100 ks na světě), domácí zvířata, rozsáhlé polnosti a louky

I.20 PROGRAM OBNOVY VENKOVA (POV)

POV věcně navazuje na Program obnovy vesnice, projednaný vládou České republiky dne 29. května 1991 a usnesení vlády České republiky ze dne 11. listopadu 1998 č. 730, kterým byl novelizován Program obnovy venkova.

POV zásadně předpokládá participaci obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení při obnově své obce v souladu s místními tradicemi a je zaměřen na hospodářský rozvoj obcí, regionů, svazků obcí, stavební obnovu hospodářských objektů, obnovu a výstavbu občanské vybavenosti, technické infrastruktury a péči o krajinu.

Vlastní podmínky Programu obnovy venkova pro daný rok schvaluje a vyhlašuje Rada Moravskoslezského kraje. Usnesením č. M6/246 ze dne 17.2.2005 schválila Rada kraje dotační program s názvem „Podpora obnovy a rozvoje venkova Moravskoslezského kraje“, prostřednictvím kterého byly na rok 2005 přiděleny dotace v celkové výši 28 062 000 Kč, což představuje více než polovinu uznatelných nákladů všech projektů. V drtivé většině šlo o jednoleté projekty.

Tabulka č. I.121: Poskytnuté dotace v rámci POV za rok 2005

Dotační titul	Výše dotace v tisících Kč	Podíl na celkových nákladech projektu v %	Žadatel	
			Obec/město	Svazek obcí
1	23 526	40	126	2
2	1 080	63	1	6
3	3 456	57	8	8
Celková výše dotace			135	16
	28 062	53	151	

Zdroj: Moravskoslezský kraj, 2005

Žadatelé o dotace byly v téměř 90 % jednotlivé obce či města, pouze v 16 případech šlo o svazek obcí respektive region či mikroregion

Tabulka č. I.122: Poskytnuté dotace v rámci POV za rok 2004

Dotační titul	Výše dotace v tisících Kč	Podíl na celkových nákladech projektu v %	Žadatel			
			Obec/město	Svazek obcí	Fyzická osoba	Podnikatelský subjekt
1	11 326	38	30	0	-	-
2	12 136	21	6	0	-	5
3	1 293	39	-	-	6	-
Celková výše dotace	24 755	32,6	36	0	6	5
			47			

Zdroj: Moravskoslezský kraj, 2005

Při srovnání schválené výše dotací došlo v letech 2003 a 2004 k téměř 5-násobnému nárůstu, v roce 2005 se výše finanční podpory projektů rozvoje venkova zvýšila oproti 2004 asi o 14 %. K výraznému nárůstu ovšem došlo pokud jde o počet zapojených projektů. Zatímco v roce 2004 bylo podpořeno 47 projektů, v roce 2005 je to 151 projektů, tedy více než trojnásobné množství.

Změny v parametrech přidělených dotací mohou do určité míry odrážet i podmínky programu, které se každý rok liší jak co do vyhlášených dotačních titulů, tak i vzhledem k možným žadatelům. Zatímco v roce 2003 byly finance schvalovány na program **Podpora obnovy a rozvoje venkovských oblastí Moravskoslezského kraje** jako takový, v roce 2004 se schválené dotace rozdělovaly mezi 3 dotační tituly:

1. Rozvoj infrastruktury a vybavenosti venkovských obcí

2. Implementace Marketingové strategie rozvoje cestovního ruchu turistického regionu Severní Moravy a Slezska

3. Podpora ubytování na venkově v Moravskoslezském kraji

Rovněž v roce 2005 se dotace vztahovaly ke 3 dotačním titulům:

1. **(dotační titul č. 1)** obnova a zřizování vybraných prvků venkovské zástavby, infrastruktury a občanské vybavenosti: radnice, školy, mateřské školy, tělovýchovná zařízení, kulturní zařízení, zdravotnická zařízení, zařízení sociální péče, obytné budovy, hasičské zbrojnice, požární nádrže, sakrální stavby, hřbitovy, čekárny na zastávkách hromadné dopravy včetně zastávkových zálivů a chodníků, památky, místní pozoruhodnosti, veřejná prostranství, chodníky, cyklistické, koňské a pěší stezky, veřejné osvětlení, zařízení cestovního ruchu (kempy, ubytovny apod.), chodníky a místní komunikace.

2. **(dotační titul č. 2)** projekty zaměřené na vzdělávání a poradenství v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice přesahující možnosti i potřeby obce, zpravidla regionálního, ale i celostátního významu (např. školy obnovy venkova, pečovatelé – poradci, manažeři venkovských mikroregionů).

3. **(dotační titul č. 3)** zpracování a realizace projektů, propojujících obnovu občanské vybavenosti a technické infrastruktury s rozvojem cestovního ruchu, aktivní politikou zaměstnanosti, podporou malého a středního nezemědělského podnikání, podporou zemědělského podnikání a péčí o krajinu, projektů obnovy spolkového a kulturního života na venkově. V rámci tohoto dotačního titulu nemůže být podpora použita na přípravu projektů, na jejichž realizaci lze získat podporu ze strukturálních fondů a iniciativ Evropské Unie.

Tabulka č. I.123: Srovnání výše přidělených dotací za jednotlivé roky

Rok	Výše schválené dotace v tis. Kč	Podíl na celkových uznatelných nákladech projektu v %	Počet projektů	Žadatel			
				Obce/ města	Svazek obcí	Fyzická osoba	Podnikatelský subjekt
2003	5 000	30,4	13	12	1	-	-
2004	24 755	32,6	47	36	0	6	5
2005	28 062	53,3	151	126	16	-	-
Celkem	57 817	38,8	211	174	17	6	5

Zdroj: Moravskoslezský kraj, 2005

Poskytování dotací POV zabezpečuje v roce 2005 Moravskoslezský kraj v rámci svého rozpočtu po schválení v Zastupitelstvu Moravskoslezského kraje. Pro posouzení žádostí obcí a jejich svazků a pro zpracování návrhů na poskytnutí dotací stanovil Moravskoslezský kraj jako svůj pracovní orgán Krajský výběrový výbor pro Program obnovy venkova. Jeho práva a povinnosti se řídí statutem, který byl schválen usnesením Rady kraje.

I.21 POZEMKOVÉ ÚPRAVY

Velmi kvalitním a perspektivním prostředkem zvýšení konkurenceschopnosti obce z hlediska údržby a péče o krajinu a hospodaření v ní jsou komplexní pozemkové úpravy (KPÚ). KPÚ představují **nástroj vytváření podmínek pro racionální uspořádání vlastnických vztahů** k zemědělským a lesním pozemkům s ohledem na potřeby hospodařících subjektů a zároveň přírodní podmínky krajiny. Realizace tzv. plánu společných zařízení, který je součástí řešení KPÚ, obohatí krajinu o nové polní cesty, rybníky, rozptýlenou zeleň a opatření omezující nadměrnou erozi.

Pozemkové úpravy **řeší komplexně celé území** a ve veřejném zájmu se jimi prostorově a funkčně uspořádávají pozemky. Přitom se zabezpečuje také jejich přístupnost a forma využití, vyrovnání hranic a vytvoření podmínek pro racionální hospodaření vlastníků půdy. V těchto souvislostech se uspořádávají vlastnická práva a související věcná břemena. Současně se zajišťují podmínky pro zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, vodní hospodářství a zvýšení ekologické stability krajiny.

Výsledky pozemkových úprav slouží pro obnovu katastrálního operátu a jako závazný podklad pro územní plánování.

Význam pozemkových úprav pro vlastníky a uživatele pozemků:

- upřesnění vlastnictví pozemků co do výměry i polohy
- dle možnosti scelení pozemků totožného vlastníka
- vytyčení hranic v terénu
- vhodná úprava tvaru pozemků
- možnost rozdělení spoluvlastnictví
- zpřístupnění pozemků vytvořením sítě polních cest
- zvýšení tržní ceny pozemků
- možnost zahájení užívání dosud nepřístupných pozemků
- ukončení zatímního užívání cizích pozemků
- uzavření nových nájemních smluv na již zcela přesnou výměru jednotlivých parcel
- prolustrování pozemků ve správě Pozemkového fondu a tím možnost urychlení jejich prodeje
- optimální využití pozemků

Význam pozemkových úprav pro obce:

- zprůhlední vlastnické vztahy k pozemkům v obvodu pozemkové úpravy
- vyčlení ze státní půdy původní církevní majetek
- přispěje k dohledání doposud nezapsaného obecního majetku a k jeho celkovému scelení
- většina pozemků v rámci navržených společných zařízení je převedena do vlastnictví obce
- a tím se zjednoduší následná realizace
- prvky společných zařízení realizované pozemkovým úřadem ze státních prostředků přechází
- rovněž do majetku obce pokud není stanoveno jinak
- realizaci polních cest v rámci schválených pozemkových úprav dojde ke snížení pohybu zemědělské techniky uvnitř obce, nově vybudované polní cesty mohou sloužit i jako cyklotrasy a tím turisticky zatraktivnit danou oblast
- realizaci protierozních a vodohospodářských omezení lze docílit vyřešením neškodného odvedení povrchových vod a ochranu území před záplavami
- výsadbou místních prvků ÚSES dojde ke zvýšení ekologické stability okolní krajiny a její pestrosti
- jakožto závazný podklad pro územní plánování zjednoduší a zlevní zpracování územního plánu obce
- u již schválených územních plánů přispěje k větší konkretizaci některých prvků až na úroveň parcelních čísel, případně může být podkladem pro jejich změnu
- v rámci výstavby obchvatů obcí, silničních a železničních koridorů umožní nově uspořádat pozemky tak, aby byly přístupné a zemědělsky využitelné i po realizaci těchto staveb

Obec je účastníkem řízení, spolupracuje při zpracování návrhu, schvaluje plán společných zařízení a podílí se na realizaci plánu společných zařízení svou půdou. Zároveň obec provedenými KPÚ získává dobré šance na obdržení dotace a zapojení do rozvojových projektů.

Význam pozemkových úprav pro katastr nemovitostí:

- obnova katastrálního operátu
- vznik digitální katastrální mapy
- promítnuti skutečného stavu do katastru nemovitosti
- výměry jednotlivých parcel vypočteny přesně ze souřadnic
- odstranění z evidence tzv. závorkových PK parcel
- zahuštění polohového bodového pole
- odstranění bezprizorních parcel
- dořešení doposud nedokončeného scelovacího řízení a přidělového řízení
- vyřešení duplicitních vlastnictví

